

BELEIDSPLAN
vzw Vlaams GebarentaalCentrum
Beleidsperiode 2012-2015

contact

Calloystraat 11
1790 Affligem

info@vgtc.be
www.vgtc.be

0462.800.559

Inhoud

LIJST MET AFKORTINGEN	4
VOORWOORD	5
DEEL I EVALUATIE BELEIDSPLAN 2008 - 2011	7
1. INLEIDING	7
2. EVALUATIE VAN DE ALGEMENE DOELSTELLINGEN 2008 - 2011	7
3. EVALUATIE VAN DE CONCRETE DOELSTELLINGEN EN ACTIES	9
4. BESLUIT	16
DEEL II BELEIDSPLAN 2012-2015	17
1. INLEIDING	17
2. OMGEVINGSANALYSE: RELEVANTE EVOLUTIES EN DE RELATIE TOT VGT	17
2.1. ONTWIKKELINGEN BINNEN DE VLAAMSE DOVENGEMEENSCHAP	17
2.1.1 <i>Taalplanning: activiteiten</i>	18
2.1.2 <i>Taalplanning: doelstellingen</i>	19
2.1.3 <i>Taalplanning: processen</i>	20
2.1.4 <i>Taalplanning en de Vlaamse Dovengemeenschap</i>	21
2.2 MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN	23
2.2.1 <i>Groeiende interesse in VGT</i>	23
2.2.2 <i>Media en VGT</i>	24
2.2.3 <i>Onderwijs en VGT</i>	24
2.2.4 <i>Onderzoek en ontwikkeling van VGT</i>	25
2.3 BELEIDSONTWIKKELINGEN: VLAANDEREN	26
2.3.1 <i>De adviescommissie VGT</i>	26
2.3.2 <i>De beheersovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de VRT</i>	27
2.3.3 <i>De Selor-taalttest VGT</i>	28
2.3.4 <i>De conceptnota talenbeleid</i>	28
2.4 BELEIDSONTWIKKELINGEN: INTERNATIONAAL	28
2.4.1 <i>De VN-conventie inzake de rechten van personen met een handicap</i>	29
2.4.2 <i>De Verklaring van Brussel houdende gebarentalen in de Europese Unie</i>	30
3. DE VERENIGING	31
3.1 <i>MISSIE EN VISIE</i>	31
3.2 <i>STRUCTUUR VAN DE VERENIGING</i>	32
3.3 <i>PERSONEEL</i>	33
3.5 <i>STAKEHOLDERS</i>	34
3.6 <i>SWOT-ANALYSE ANNO 2011</i>	36
3.6.1 <i>Sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen</i>	36
3.6.2 <i>Besluit SWOT-analyse</i>	39

4. BELEIDSUITDAGINGEN 2012-2015	41
4.1 BELEIDSUITDAGINGEN: INHOUDELIJKE INVULLING	41
4.2 ALGEMENE DOELSTELLINGEN 2012-2015.....	42
4.3 CONCRETE DOELSTELLINGEN	43
5. OPVOLGING BELEIDSPLAN.....	58
DEEL III BIJLAGEN.....	61
BIJLAGE 1: OVERZICHT VAN AANPASSINGEN AV / RvB / PERSONEEL VAN HET VGTC.....	59
BIJLAGE 2: COMMUNICATIEBELEID	60
BIJLAGE 3: OVERZICHT TAALPLANNINGSACTIVITEITEN VLAAMSE GEBARENTAAL.....	64
BIJLAGE 4: STATUTEN VLAAMS GEBARENTAALCENTRUM VZW	76

Lijst met afkortingen

CAB	Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven vzw
CI	cochleair implantaat
CILS	Colloque International sur les Langues des Signes
EUD	European Union of the Deaf
EFSLI	European Forum of Sign Language Interpreters
Fevlado	Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties vzw
FUNDP	Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix
Gon	geïntegreerd onderwijs
LSF	Langue des Signes Francaise
LSFB	Langue des Signes de Belgique Francophone
NGT	Nederlandse Gebarentaal
RvB	Raad van Bestuur
SIL International	Summer Institute of Linguistics International
TISLR	Theoretical Issues in Sign Language Research
UGent	Universiteit Gent
VGT	Vlaamse Gebarentaal
VGTC	Vlaams GebarentaalCentrum vzw
VLOK-CI	Vlaamse Ouders van Kinderen met een Cochleaire Inplant
VN	Verenigde Naties
VSPW	Vormingsleergang voor Sociaal en Pedagogisch Werk
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WASLI	World Association of Sign Language Interpreters
WFD	World Federation of the Deaf

Voorwoord

In de voorbije weken is er binnen het Vlaamse GebarentaalCentrum vzw hard gewerkt aan voorliggend beleidsplan. Dit is het tweede beleidsplan dat het VGTC voorlegt aan het Vlaamse Ministerie van Cultuur. Het vorige beleidsplan beschreef de doelstellingen en activiteiten voor de beleidsperiode 2008-2011. Die periode is nu bijna afgelopen en heeft voor het VGTC belangrijke veranderingen teweeggebracht.

Voor het eerst kreeg het VGTC structurele financiële ondersteuning voor een omvattend actieplan. Dat hield in dat het VGTC voor het eerst op langere termijn kon plannen en vaste medewerkers kon aannemen. Dat was een hele verandering tegenover de periode daarvoor, waar het VGTC altijd projecten van korte duur opnam en dus ook geen vaste betaalde medewerkers had. Het spreekt voor zich dat dit voor het Vlaamse GebarentaalCentrum een belangrijke en positieve stap voorwaarts betekende. Het bleek voor een kleine vereniging als het VGTC echter ook een grote uitdaging om de veranderingen goed te beheren. De financiële middelen waarover het VGTC kon beschikken, waren beperkt en er werd gekozen om deze zo goed als volledig te investeren in de eigenlijke, inhoudelijke werking. Hiervoor werden twee deeltijdse onderzoeksmedewerkers aangeworven. Voor de aanwerving van een administratieve kracht of een afgevaardigd bestuurder waren er geen middelen. Dit betekende dat de hele (personeels)administratie en opvolging van de activiteiten bij de vrijwilligers van de Raad van Bestuur kwam te liggen. Dit bleek erg zwaar om dragen. Bovendien had dit tot gevolg dat de leden van de Raad van Bestuur minder dan voorheen tijd en energie vonden om te investeren in de inhoudelijke werking van het VGTC en dat is jammer, gezien de expertise ter zake die binnen de RvB aanwezig is.

Er zijn uiteraard heel veel goede dingen voortgekomen uit deze eerste beleidsperiode. Ondanks de weinige middelen en de hoge werkdruk voor de vrijwillige medewerkers is het VGTC er de afgelopen jaren in geslaagd om de vereniging een stevige basis te geven. De realisaties van de afgelopen beleidsperiode zijn na te lezen in de jaarverslagen van 2008 tot 2011 en van de drie prioritaire doelstellingen worden de belangrijkste resultaten ook hier geëvalueerd, in deel I van het beleidsplan.

Bovendien is deze eerste beleidsperiode een goede leerschool geweest en zijn er enkele belangrijke lessen uit getrokken. In deel II van het beleidsplan wordt de toekomstige planning van het VGTC uitgetekend. Daarbij hebben we de tijd genomen om stil te staan bij de afgelopen jaren en ook om te overleggen met de Dovengemeenschap. Dat heeft geleid tot enkele nieuwe accenten in de doelstellingen en activiteiten.

Eerst en vooral is er een vernieuwde omgevingsanalyse die de relevante evoluties in relatie tot VGT schetst (hoofdstuk 2) en een beschrijving van de vereniging (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 bevat de beleidsuitdagingen,

doelstellingen en acties voor de 2012-2015. Voor de komende beleidsperiode hebben we de doelstellingen en bijhorende acties op een meer realistische manier geformuleerd. Verder is er gezocht naar manieren om de administratieve lasten voor de leden van de Raad van Bestuur te verlichten, door die deels uit te besteden en door een gedelegeerd bestuurder aan te stellen die de personeelskrachten kan aansturen (hoofdstuk 5).

In 2012 viert het Vlaams GebarentaalCentrum zijn vijftiende verjaardag. We zijn verheugd te kunnen vaststellen dat het VGTC in die periode is kunnen uitgroeien tot een expertisecentrum dat zowel in Vlaanderen en België als internationaal op een steeds ruimere bekendheid kan rekenen. We menen dat de in dit plan voorgestelde acties het VGTC zullen toelaten op de ingeslagen weg verder te gaan. Er is onmiskenbaar nog steeds een grote (maatschappelijke en wetenschappelijke) nood aan meer kennis en informatie over Vlaamse Gebarentaal en aan daarmee verbonden initiatieven en als we hiertoe de mogelijkheden krijgen, dan willen we daar ook in de volgende vier jaar stevig de schouders onder zetten.

Raad van Bestuur, vzw Vlaams GebarentaalCentrum, september 2011

DEEL I Evaluatie beleidsplan 2008-2011

1. Inleiding

Voor de beleidsperiode 2008-2011 werden door het VGTC vier beleidsuitdagingen als prioritair erkend. Aan elke beleidsuitdaging werden verschillende beleidsopties gekoppeld. Enkele van deze beleidsopties vonden hun weerslag in concrete doelstellingen en acties die het VGTC uitstippelde. Het volledige overzicht van de beleidsuitdagingen en beleidsopties staat uitgeschreven in het *Beleidsplan vzw Vlaams GebarentaalCentrum – Beleidsperiode 2008-2011* onder 3.7. (p. 40-41). De algemene doelstellingen en de daaraan gekoppelde concrete doelstellingen en acties zijn terug te vinden onder respectievelijk 3.8. (p. 42-43) en 3.9. (p. 44-53).

De vereniging heeft zichzelf jaarlijks geëvalueerd en de evaluaties opgetekend in de vorm van jaarverslagen, waarbij het goedgekeurde beleidsplan 2008 – 2011 steeds als een leidraad diende om de werking kritisch te bekijken en bij te sturen waar nodig.

2. Evaluatie van de algemene doelstellingen 2008-2011

Het VGTC heeft de vijf vooropgestelde doelstellingen voor de periode 2008-2011 aangehouden. Aan drie doelstellingen werd meer prioriteit gegeven (doelstellingen 1, 4 en 5 – *Beleidsplan 2008-2011*, p.42).

1. Het VGTC onderneemt eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek naar VGT en coördineert, stimuleert en ondersteunt wetenschappelijk onderzoek van andere actoren naar VGT.
2. Het VGTC onderneemt acties ter ontwikkeling van VGT en ondersteunt initiatieven van andere actoren ter ontwikkeling van VGT.
3. Het VGTC ontwikkelt leermiddelen met het oog op het onderwijzen van VGT op verschillende niveaus aan verschillende doelgroepen.
4. Het VGTC is het informatiecentrum en aanspreekpunt voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.
5. Het VGTC optimaliseert zijn personeels- en financieel beleid om op die manier tot een professionele vereniging te evolueren en een kwaliteitsvolle werking te garanderen.

Gedurende de eerste beleidsperiode lag de **focus op descriptief onderzoek naar de basisgrammatica van VGT gericht op praktische toepassingen**. Dit resulteerde in de publicatie van verschillende onderzoeksrapporten omtrent grammaticale aspecten van VGT op de website van het VGTC (www.vgtc.be). De resultaten van de gevoerde onderzoeken werden ook op diverse manieren verspreid naar verscheidene doelgroepen. Een volledig overzicht van de voltooide onderzoeken, de gepubliceerde rapporten en de informatieverspreiding is terug te vinden onder punt 3. De publicatie van een soort handboek “grammatica van de VGT” op het einde van de vier jaar is niet gerealiseerd. Dit project kon niet worden waargemaakt binnen de

vooropgestelde timing, met de beperkte middelen en het huidige personeelsbestand. Hiertegenover staat echter dat er op de website zeven onderzoeksrapporten verschenen in de loop van 2008 – 2011 (voor een volledig overzicht zie de evaluatie van concrete doelstelling 1.3).

Concreet draagt de realisatie en het ontsluiten van descriptief toegepast onderzoek ook bij tot de ontwikkeling van VGT en de kennis over VGT bij andere actoren (algemene doelstelling 2) en gaven de onderzoeksresultaten een eerste aanzet tot de ontwikkeling van nieuwe leermiddelen (algemene doelstelling 3).

De tweede prioritaire doelstelling richtte zich op de ontwikkeling van het **VGTC als hét kennis- en aanspreekpunt omtrent VGT**. De vereniging had dit profiel reeds voor ze ook daadwerkelijk erkend werd als centrum door de Vlaamse overheid, maar wou zich bewust nog meer extern profileren en haar naamsbekendheid vergroten. Dankzij verschillende concrete acties, zoals die ook werden toegelicht in het eerste beleidsplan is het VGTC hier grotendeels in geslaagd. Vele vragen omtrent VGT komen bij het VGTC terecht. Daarnaast kon het VGTC zich ook nationaal en internationaal profileren als onderzoekscentrum door zelf lezingen te geven op binnen- en buitenlandse congressen en studiedagen.

Toch is het centrum op zich nog te weinig bekend bij het ruime publiek (doof en horend) en is het netwerk van de vereniging nog niet uitgebreid genoeg. De evaluatie van deze doelstelling na vier jaar leert ons dat er waardevolle initiatieven werden genomen gedurende de beleidsperiode 2008 – 2011, maar dat deze moeten aangehouden en versterkt worden in de komende beleidsperiode.

Dankzij de erkenning van het VGTC door de Vlaamse overheid als kennis- en coördinatiecentrum omtrent VGT en de toekenning van de subsidie door het ministerie van Cultuur aan het VGTC kon de vereniging voor de eerste beleidsperiode twee deeltijdse betaalde krachten aanwerven. Dit zorgde ervoor dat de derde prioriteit zoals bepaald, de interne organisatie van de vereniging, vanzelfsprekend opgenomen werd tijdens de werkingsjaren. Voor een centrum dat zich jarenlang (en nog steeds) beroepen heeft op de inzet van vrijwilligers en slechts occasioneel dankzij projectsubsidies tijdelijke medewerkers kon aanwerven, bracht het personeelsbeleid heel wat uitdagingen met zich mee. Dit beleid werd volledig opgenomen op vrijwillige basis door de bestuursleden. De administratieve en organisatorische werklast werd op dit punt bij aanvang van de beleidsperiode enigszins onderschat waardoor het bestuur op bepaalde momenten danig onder druk kwam te staan. Naast het personeelsbeleid nam het bestuur ook het financieel beleid, de organisatiestructuur en het lidmaatschap onder de loep.

3. Evaluatie van de concrete doelstellingen en acties

Zoals hierboven aangegeven, werden er van de vijf algemene doelstellingen drie als prioritair beschouwd. We evalueren dan ook de concrete doelstellingen en acties die aan de algemene doelstellingen 1, 4 en 5 werden gekoppeld. Een bespreking van de initiatieven die het VGTC nam inzake de overige algemene

doelstellingen (2 en 3) kan de geïnteresseerde lezer vinden in de jaarverslagen 2008 – 2009 – 2010 en 2011 (te verschijnen).

Algemene doelstelling 1

Het VGTC onderneemt eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek naar VGT en coördineert, stimuleert en ondersteunt wetenschappelijk onderzoek van andere actoren naar VGT.

Concrete doelstelling 1.1

Het VGTC inventariseert het bestaande wetenschappelijk onderzoek naar de grammatica van VGT.

In juli 2008 werd de inventaris van het bestaande onderzoek gefinaliseerd – tegelijk werd ook de inventaris van de nog te onderzoeken grammaticale aspecten van VGT opgemaakt.

Concrete doelstelling 1.2

Het VGTC onderneemt onderzoek naar grammaticale aspecten van VGT.

De VGTC-werkgroep “opvolging grammatica-onderzoek” heeft in 2008 samen met de medewerkers van het VGTC een onderzoeksstramien opgesteld. Dit stramien werd reeds toegepast voor twee eigen onderzoeken: *Meervoud in Vlaamse Gebarentaal* (afgerond in 2010) en *Classifiers in Vlaamse Gebarentaal* (lopende). Het VGTC werkte ook aan het verder ontsluiten van reeds bestaand onderzoek door het te vertalen, herwerken en/of samen te vatten.

Concrete doelstelling 1.3

Het VGTC rapporteert over het eigen onderzoek naar grammaticale aspecten van VGT op een voor zowel horenden als doven toegankelijke wijze.

Over de loop van vier jaren werden de volgende onderzoeksrapporten in het Nederlands gepubliceerd op de website van het VGTC:

- meervoudsvorming in VGT – onderzoeksmethodologie
- meervoudsvorming in VGT – onderzoek
- woordvolgorde in VGT
- gebaren met orale component in VGT
- interrogatie in VGT
- negatie in VGT
- existentie in VGT

Deze onderzoeksresultaten werden nog niet in VGT op de website geplaatst. Het vertalen van een taalkundig onderzoeksrapport van het Nederlands naar VGT is omwille van verschillende redenen een opdracht die goed doordacht moet gebeuren. Het gaat niet louter om het vertalen van een wetenschappelijk werk, maar ook over het hertalen en herdenken van de structuur en de wijze waarop men deze informatie presenteert. Daarnaast is het ook een kwestie van de juiste persoon te vinden voor deze opdracht. In 2011 is met een projectsubsidie van het Fonds Beeckman gestart met de vertaling van het rapport *Meervoudsvorming in Vlaamse Gebarentaal* in VGT.

Om het onderzoek verder te ontsluiten, zowel voor de Dovengemeenschap als voor horende geïnteresseerden, werden andere kanalen gebruikt dan louter de website. Zo organiseerde het VGTC op eigen initiatief verscheidene lezingen en workshops en ging ze ook in op concrete vragen van externe organisaties om de onderzoeksresultaten toe te lichten in de vorm van een lezing, workshop of les.

Deze initiatieven (publicaties op de website en andere manieren van informatieverbreiding) ondersteunen direct de algemene doelstellingen 2 en 4 en de daaraan gekoppelde concrete doelstellingen.

Algemene doelstelling 2

Het VGTC onderneemt acties ter ontwikkeling van VGT en ondersteunt initiatieven van andere actoren ter ontwikkeling van VGT.

Deze doelstelling was niet prioritair in de beleidsperiode 2008-2011. De activiteiten en resultaten worden uitgebreid behandeld in de vier jaarverslagen van die beleidsperiode.

Algemene doelstelling 3

Het VGTC ontwikkelt leermiddelen met het oog op het onderwijzen van VGT op verschillende niveaus aan verschillende doelgroepen.

Deze doelstelling was niet prioritair in de beleidsperiode 2008-2011. De activiteiten en resultaten worden uitgebreid behandeld in de vier jaarverslagen van die beleidsperiode.

Algemene doelstelling 4

Het VGTC is het informatiecentrum en aanspreekpunt omtrent VGT voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

Concrete doelstelling 4.1

Het VGTC maakt van zijn website een aantrekkelijke en up-to-date bron van informatie.

De aanpak van de website verliep in twee fases. Eerst werd de website van het VGTC in de loop van 2008 doorgelicht en aangepast. De gegevens over het VGTC en over de (nieuwe) leden en personeelsleden werden aangepast en aangevuld. Een bestuurslid van het VGTC werd aangeduid als webmaster en heeft een (deel van een) opleiding gevolgd om de website te beheren.

Verschiede organisaties en personen werden gemaild met de vermelding dat de organisatie een vernieuwde website heeft. Veel organisaties waaronder bv. Fevlado (www.fevlado.be), CAB (www.cabvlaanderen.be), Dovenschool

Spermalie (www.buso-spermalie.be), Tenuto vzw (www.tenutovzw.be)... vermelden een link naar de website.

In 2010 heeft de werkgroep rond huisstijl en lay-out in samenwerking met de firma Wieni een nieuwe website, een nieuw logo en een volledige huisstijl ontworpen voor het VGTC. De website werd officieel gelanceerd op Werelddoenvdag op 25 september 2010 in Brussel. De website is een work-in-progress: de beschikbare informatie in Vlaamse Gebarentaal is nog beperkt. In juni 2010 diende het VGTC een subsidieaanvraag in bij het Fonds Beeckman voor de vertaling van de website naar Vlaamse Gebarentaal, om op die manier informatie over Vlaamse Gebarentaal te kunnen ontsluiten voor een VGT-talig publiek. In december 2010 meldde het Fonds Beeckman dat de subsidie werd toegekend. Eind 2010 werd al een heel deel voorbereidend vertaalwerk verricht van bepaalde teksten op de website. In 2011 zullen die vertaalde teksten op de website verschijnen. Met het budget van het Fonds Beeckman en met eigen middelen zal in de loop van het jaar verder gewerkt worden aan de vertaling van de website en ook van de onderzoeksrapporten.

Eind 2010 werd een vertaalbureau aangezocht om (delen van) de website naar het Engels te vertalen. De website is nu ook beschikbaar in het Engels.

Concrete doelstelling 4.2

Het VGTC werkt aan zijn naambekendheid en uitstraling.

Gedurende de beleidsperiode zijn er meerdere acties ondernomen om het VGTC meer bekend te maken in zowel binnen- als buitenland.

Algemeen onderhoudt het VGTC ad hoc-contacten met relevante beleidsmakers en zijn ook enkele VGTC-ers lid van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. Meer specifiek werden volgende initiatieven ondernomen:

2008

- feest tienjarig bestaan VGTC met voorstelling van de resultaten van de voorbije projecten. Hierop werden alle huidige en ex-medewerkers, de partners van het voorlees- en bevragingproject en alle relevante dovenorganisaties uitgenodigd.
- promotie voor de publicaties in het kader van het bevragingproject en het voorleesproject.
- lezingen aan de University of Jyväskylä (Finland) en overleg over een mogelijke toekomstige samenwerking.
- VGTC-medewerkers werkten samen met SIL International omtrent het opnemen van VGT en correcte informatie over VGT in de Ethnologue.
- verschillende bestuurders van het VGTC onderhouden academische contacten met buitenlandse collega's en internationale organisaties.
- in het kader van hun onderzoek naar meervoudsvorming bezochten de VGTC-medewerkers het Gesture Centre in Nijmegen. De onderzoekers van het Gesture Centre hebben hun methode inzake een vergelijkend onderzoek naar meervoudsvorming in Turkse Gebarentaal, Duitse Gebarentaal en Nederlandse Gebarentaal toegelicht en hebben uitlokkingsmateriaal gedeeld met de VGTC-medewerkers.

2009

- een folder over het VGTC werd ontwikkeld en gedrukt.

- de volgende affiches werden ontwikkeld en gebruikt op infostands: affiche “Wat geweest/gewenst is”, affiche “Van Bollebuik tot Piraten”, affiche “VGT Doe Mee!” (tweede editie).
- over het voorleesproject en over het VGT-woordenboek werden flyers (bij)gemaakt.
- op het CILS-congres te Namen presenteerden de medewerkers en enkele VGTC-werkgroepleden de resultaten van het onderzoek naar meervoudsvorming in VGT.
- deelname vanuit het VGTC aan een workshop over gebarentaalcorpora in Londen.

2010

- de nieuwe website van het VGTC werd voorgesteld.
- een folder over het VGTC met het nieuwe logo werd ontwikkeld en geprint.
- van de dvd “Vijftien vingers en een hoofd” werd een affiche ontwikkeld.
- medewerkers namen deel aan TISLR 10 (“Theoretical Issues in Sign Language Research”), een internationaal congres over gebarentalen in de Verenigde Staten, met een posterpresentatie over het meervoudsonderzoek.
- de wetenschappelijke poster die in het kader van TISLR werd gemaakt, werd op Werelddoenvdag gepresenteerd.
- een medewerker van het VGTC volgde een lezing in het kader van het Gebarentaalcolloquium aan de Radboud Universiteit van Nijmegen.
- medewerkers van het VGTC namen deel aan het EUD-congres over erkenning van gebarentalen en wetgeving.
- VGTC-medewerkers gaven een lezing over meervoudsvorming in Vlaamse Gebarentaal aan de FUNDP in Namen, voor de Groupe LSBF.

2011

- de website van het VGTC werd regelmatig aangevuld met nieuws.
- de bestaande folders en flyers werden verder verspreid.
- een medewerker en bestuurder van het VGTC namen deel aan het “2nd Symposium in Applied Sign Linguistics” aan de Universiteit Bristol (Verenigd Koninkrijk) met een lezing.
- een lezing over ‘Ontwikkelingsdoelen, leerlijnen en gebarentaalonderzoek’ op een studiedag aan Kasterlinden op 11 mei 2011
- een lezing voor de GON-medewerkers van Sint-Gregorius
- het VGTC was co-organisator van de studievoormiddag naar aanleiding van de 5de verjaardag van de erkenning van VGT.

Concrete doelstelling 4.3

Het VGTC blijft op de hoogte van wat er leeft omtrent VGT en in de Dovengemeenschap in het algemeen en neemt hierin een actieve rol op.

Zowel in de algemene werking als voor specifieke projecten werkt het VGTC nauw samen met Fevlado en Fevlado-Diversus. Ook de huisvesting van de beide

betaalde medewerkers van het VGTC in de lokalen van Fevlado tot en met 2010 bevorderden het nauwe contact tussen de drie organisaties.

In 2010 verhuisde de personeelsleden echter naar Antwerpen, in lokalen van de Lessius Hogeschool. Antwerpen is makkelijker bereikbaar voor de twee personeelsleden en op die manier is er ook veel contact tussen de onderzoekers en de dove en horende lesgevers in de opleiding “Bachelor in de Toegepaste Taalkunde en de Master Tolken” aan Lessius Hogeschool, waar sinds 2008 VGT geïntegreerd is.

Contact tussen het VGTC, Fevlado en Fevlado-Diversus blijft gehandhaafd dankzij formele en informele contacten tussen bestuurders en personeelsleden.

Het VGTC nam ook jaarlijks deel aan de Werelddovendag (respectievelijk in Gent, Geel, Brussel en Rotterdam). Daarnaast nam het VGTC ook deel aan de voorbereidingen van de activiteiten omtrent de feestweek naar aanleiding van 5 jaar erkenning VGT in 2011.

Concrete doelstelling 4.4

Het VGTC formuleert standpunten en beleidsaanbevelingen omtrent actuele thema's.

Het VGTC neemt in deze een eerder afwachtende houding aan, aangezien de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal sinds de oprichting (eind 2008) deze taak expliciet op zich neemt. Tevens zijn enkele VGTC-ers lid van deze commissie, weliswaar op persoonlijke basis – dus niet als vertegenwoordiger van het VGTC.

Concrete doelstelling 4.5

Het VGTC verspreidt informatie naar dove mensen omtrent VGT.

De eerder vermelde jaarlijkse deelnamen (zie doelstelling 4.3) aan de Werelddovendag is één van de manieren waarop het VGTC informatie verspreid over VGT aan dove mensen. Daarnaast werden ook enkele specifieke activiteiten georganiseerd:

2008

- workshop voor VGT-docenten.
- twee opleidingssesies voor dove lesgevers rond de lessenspakketten Vlaamse Gebarentaal, in samenwerking met een medewerker van Fevlado-Diversus.

2009

- een les over grammatica van VGT binnen de cursus Deafhood (organisatie van Fevlado-Diversus).

2010

- het VGTC organiseerde een workshop voor een gemengd doof en horend publiek om het eigen onderzoek te ontsluiten. Medewerkers van het VGTC (personeel en vrijwilligers) presenteerden er hun onderzoek. Drie lezingen stonden op het programma: een lezing over meervoudsvorming, een lezing over existentie en een lezing over idiomatisch taalgebruik.
- een lezing op de Algemene Vergadering van de dovenclub Piramime (Turnhout).

2011

- het VGTC organiseerde een discussievoormiddag die vooral gericht was op dove VGT-taligen met als thema het gebruik van het gebaar “GAAN-NAAR”, het gebaar met verplicht orale component “voorbereiden” en het gebaar “AF”.
- een VGTC-medewerker verzorgde een les over meervoudsvorming in VGT aan de Lessius Hogeschool voor een gemengd doof en horend publiek.
- het VGTC richtte een workshop in voor een gemengd doof en horend publiek over iconiciteit in gebarentalen.
- een VGTC-medewerker verzorgde een lezing voor de seniorenafdeling van de dovenclub Madosa (Antwerpen).

Algemene doelstelling 5

Het VGTC onderneemt acties om tot een professionele vereniging te evolueren en een kwaliteitsvolle werking te garanderen.

Concrete doelstelling 5.1

Het VGTC optimaliseert zijn personeels- en vrijwilligersbeleid.

De structurele ondersteuning van het VGTC bracht het VGTC in een nieuwe situatie: voor het eerst is er personeel dat niet louter aan projecten werkt, maar dat zorgt voor de continue werking van de vereniging. Na de eerste periode waarin Myriam Vermeerbergen voor het VGTC werkte, zijn een horende en een dove medewerker aangeworven. Het VGTC heeft één bestuurder aangesteld als personeelsverantwoordelijke en als eerste aanspreekpunt voor alle vragen van personeelsleden. Een arbeidsreglement werd opgesteld.

De personeelsbezetting verliep niet van een leien dakje. De eerste dove medewerker besloot, na een lange periode van afwezigheid wegens ziekte, haar ontslag aan te bieden. Daarna werd voor een korte tijd een dove vervanger aangeworven, die echter besliste om na de zomerperiode opnieuw te gaan studeren. Tot oktober 2010 werkte de horende medewerker alleen verder aan het onderzoek en nam ze de verschillende taken, die normaal onder de twee personeelsleden werden verdeeld, op. In oktober 2010 was het team opnieuw voltallig, bestaande uit een dove taalkundige en een horende taalkundige. Vanaf april 2010 was de dove onderzoeker voor een langere tijd afwezigheid wegens complicaties tijdens de zwangerschap. Deze medewerker is momenteel (september 2011) in zwangerschapsverlof. Er is, in samenspraak met de horende onderzoeker, besloten om geen vervanging te voorzien gedurende de afwezigheid van de dove onderzoeker. Wel werd het takenpakket van de medewerker voor de periode april – oktober bijgesteld.

In 2008 werd een nieuwe Raad van Bestuur gekozen (voor een overzicht van de verschillende vergaderingen en de nieuwe leden, zie bijlage 1) en de taakverdeling voor de bestuurders onderling werd scherpgesteld.

De inhoudelijke opvolging van de vaste medewerkers en de personeelsadministratie betekende een hoge werklast voor de vrijwillige bestuurders. Dat had tot gevolg dat zij minder dan voorheen tijd en energie

vonden om te investeren in de inhoudelijke werking en de vrijwilligerswerking van het VGTC.

In 2009 werd ook de interne organisatiestructuur en de procedure tot lidmaatschap van de vereniging op de korrel genomen en aangepast.

Het VGTC is lid van Sociare. Zo blijft de vereniging op de hoogte van de wettelijke bepalingen voor socio-culturele verenigingen.

Concrete doelstelling 5.2

Het VGTC investeert in contacten met de Dovengemeenschap.

Het VGTC heeft tijdens de beleidsperiode 2008-2011 een actieve wervingscampagne gevoerd, vooral binnen de Dovengemeenschap. Voor vele activiteiten werkt het VGTC nauw samen met organisaties zoals Fevlado en Fevlado-Diversus. Dit wordt ook weerspiegeld in het ledenbestand van het VGTC: verschillende leden zijn nauw betrokken bij één of beide organisaties.

Concrete doelstelling 5.3

Het VGTC heeft blijvende aandacht voor een optimale communicatie tussen doven en horenden binnen de vereniging.

De communicatie tussen doven en horenden binnen het VGTC is een blijvend aandachtspunt. De Raad van Bestuur heeft hierrond gewerkt met het beleidsdocument van Fevlado rond interne communicatie als uitgangspunt. Dit document werd ook naar de personeelsleden doorgestuurd met de vraag zich hieraan te houden (zie bijlage 2).

VGT is de voertaal bij vergaderingen met dove en horende deelnemers. In 2010 werd geïnvesteerd in een webcam voor de personeelsverantwoordelijke binnen de Raad van Bestuur om zo op afstand (via ooVoo) in VGT met het personeel te kunnen communiceren. Ook andere leden en de werknemers van het VGTC maken gebruik van ooVoo voor communicatie in VGT.

Concrete doelstelling 5.4

Het VGTC optimaliseert zijn financieel beleid.

Het VGTC heeft tijdens de beleidsperiode 2008 – 2011 enkele mechanismen in werking gezet die het financieel beleid van de vereniging moeten optimaliseren. Zo wordt het werk van de schatbewaarder nauw opgevolgd en ondersteund door een andere bestuurder. Diezelfde bestuurder treedt als commissaris op voor de jaarlijkse controle van de jaarrekening en jaarbegroting. Elk half jaar wordt een tussentijds rapport van de uitgaven aan de Raad van Bestuur voorgelegd.

Jaarlijks is er gezocht naar bijkomende financiering voor de vzw. Welke pistes werden onderzocht / bewandeld kan nagelezen worden in de jaarverslagen 2008 – 2009 – 2010 en 2011 (te verschijnen).

De middelen die het VGTC ter beschikking heeft, zijn relatief beperkt. Ze volstaan net om twee personen deeltijds aan te werven en hen nog in een deel werkingsmiddelen te voorzien. Omdat er geen administratieve kracht is, komen een deel van de administratieve taken bij de twee personeelsleden terecht (die echter aangenomen zijn voor inhoudelijk, taalkundig werk), maar voornamelijk

ook bij de Raad van Bestuur die uit vrijwilligers bestaat. Het opvolgen van de erkenning van het VGTC en de daarmee verbonden personeelsbezetting betekenen op die manier een zware administratieve belasting voor een kleine Raad van Bestuur, bestaande uit vrijwilligers (die allen voltijds werken en/of een gezin hebben).

Gezien de zware administratieve belasting, kunnen de leden van de RvB beduidend minder tijd besteden aan de inhoudelijke werking. Dit is één reden waarom er minder werkingsmiddelen besteed worden. Bovendien laat het kleine werkingsbudget niet toe dat er al te veel acties ondernomen worden. Zo wordt de indruk gewekt dat het VGTC weinig middelen nodig heeft, terwijl dat dus een gevolg is van het feit dat de vereniging over zo weinig geld beschikt.

4. Besluit

Het beleidsplan dat bij aanvang van de erkenning van het VGTC als kennis- en coördinatiecentrum voor VGT werd goedgekeurd, bevatte vier beleidsuitdagingen met daaraan gekoppeld dertien beleidsopties. Hierbij werden vijf algemene doelstellingen geformuleerd die hun neerslag vonden in zeventien concrete doelstellingen. Voor elke concrete doelstelling werden ook specifieke acties vooropgesteld.

Een terugblik leert ons dat het VGTC zich bij de opmaak van het eerste beleidsplan erg ambitieus opstelde. Voor een beleidsperiode van vier jaar met één voltijds equivalent verwachtte de organisatie om maar liefst zeventien concrete doelstellingen te realiseren. Vooral het beperkte budget leidde ertoe dat niet alle concrete doelstellingen werden behaald. Eveneens de wissels in de personeelsbezetting, met lange periodes van afwezigheid van één van de twee medewerkers, spelen hierbij ook een rol. Met die ervaring is rekening gehouden bij het formuleren van de doelstellingen voor de beleidsperiode 2012-2015.

Niettemin kan men uit de voorafgaande evaluatie besluiten dat de drie algemene doelstellingen die de organisatie als prioritair erkende en de concrete doelstellingen die men hieraan verbond, grotendeels behaald werden. De uitwerking van vooral algemene doelstelling 1 (wetenschappelijk toegepast onderzoek naar VGT) zorgde er ook voor dat tot de niet-prioritaire doelstellingen 2 (ondersteuning ter ontwikkeling van VGT) en 3 (ontwikkeling van leermiddelen) werd bijgedragen. Voor de twee overige doelstellingen werden heel wat initiatieven genomen in de afgelopen vier jaar. Dat zijn zaken die in de komende periode (2012-2015) zeker aangehouden en indien mogelijk versterkt moeten worden.

DEEL II Beleidsplan 2012-2015

1. Inleiding

In het eerste beleidsplan van het Vlaams GebarentaalCentrum voor de periode 2008 – 2011, werd uitgebreid ingegaan op “het veld” waar de organisatie deel van uitmaakt. Het document bood een gedetailleerde omgevingsanalyse met een erg complete schets van de Vlaamse Dovengemeenschap. Hiervoor werd gebruikt gemaakt van (toen nog) werkteksten van het ondertussen gepubliceerde *Wat <geweest/gewenst> is. Organisaties van en voor doven in Vlaanderen bevraagd over 10 thema's*, het resultaat van een bevragsronde van diverse stakeholders. Die achtergrondinformatie introduceert de lezer tot wat “doofheid” is, de verschillende visies op doofheid, de Vlaamse Dovengemeenschap en haar leden. Daarnaast werden enkele belangrijke topics zoals “maatschappelijke ontwikkelingen”, “ontwikkelingen binnen de Vlaamse Dovengemeenschap”, “technologische ontwikkelingen”, “beleidsontwikkelingen” en “onderwijs” toegelicht in hun historisch kader.

Wie een algemene inleiding tot de Vlaamse Dovengemeenschap wenst, wordt hierbij doorverwezen naar het beleidsplan 2008 – 2011 (hoofdstukken 1 en 2).

Het nieuwe beleidsplan, voor de periode 2012 – 2015, richt vooral de aandacht op de recente feitelijke en ideële ontwikkelingen binnen de Vlaamse Dovengemeenschap en hun relevantie voor de Vlaamse Gebarentaal, en bijgevolg voor het VGTC.

Aan deze evoluties worden de recente maatschappelijke en beleidsontwikkelingen met betrekking tot VGT of gebarentalen in het algemeen gekoppeld en toegelicht. Met deze omgevingsanalyse, die vooral gericht is op meer recente veranderingen en hun relatie tot VGT, plaatsen we het VGTC als organisatie binnen een nieuw kader.

Voor de opmaak van het beleidsplan werd een kerngroep, bestaande uit bestuursleden en personeel van het VGTC, samengesteld. Het beleidsplan is op de Algemene Vergadering van 8 september 2011 voorgesteld, doorgenomen, becommentarieerd en goedgekeurd.

2. Omgevingsanalyse: relevante evoluties en de relatie tot VGT

2.1. Ontwikkelingen binnen de Vlaamse Dovengemeenschap

Van 26 tot 30 april 2011 vierde de VGT-gemeenschap feest voor de vijfde verjaardag van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal als eerste taal van de Vlaamse Dovengemeenschap. Gedurende deze week werden heel wat activiteiten georganiseerd, waaraan ook het VGTC haar steun verleende. De “feestweek”¹

¹ Voor een overzicht van alle activiteiten die gedurende deze week werden georganiseerd: <http://www.vlaamsegebarentaal.be/programma.php>

werd op zaterdag 30 april afgesloten met een studievoormiddag, georganiseerd door Fevlado en het VGTC, met als thema taalplanning.

Taalplanning is een overkoepelende term voor allerlei activiteiten en initiatieven die te maken hebben met het veranderen van de status van een taal, de verwerving van een taal door kinderen en volwassenen, bepaalde ingrepen in de taal (bvb. standaardisatie, uitbreiding lexicon) en het veranderen van houdingen van individuen of groepen tegenover een taal. Het is een belangrijk en actueel topic voor gebarentalen en Dovengemeenschappen, waarbij een belangrijke en sturende rol is weggelegd voor de taalgemeenschap, in samenwerking met de onderzoekswereld en het beleid.

Het feit dat net dit thema werd gekozen voor een studiedag in het kader van de 5-jarige erkenning van VGT toont aan dat het thema leeft binnen de Vlaamse Dovengemeenschap.

Voor we verder ingaan op de relatie tussen taalplanning en VGT, schetsen we eerst een theoretisch kader over “taalbeleid en taalplanning”, dat vooral gebaseerd is op *Language Policy and Planning for Sign Languages* (2010) van Timothy G. Reagan.

2.1.1 Taalplanning: activiteiten

Volgens Reagan (2010) worden er vier verschillende types van activiteiten onderscheiden, die zowel impliciet als expliciet kunnen zijn:

- statusplanning
- corpusplanning
- taalverwervingsplanning
- attitudeplanning (dit laatste wordt door Reagan voorgesteld als apart type; in taalplanningsliteratuur wordt dit normaal gezien onder statusplanning behandeld).

Hierbij dient onmiddellijk te worden opgemerkt dat deze vier activiteiten vaker met elkaar overlappen dan dat zij echt mooi omliggende categorieën zijn die los staan van elkaar.

Onder **statusplanning** vallen de inspanningen die een overheid of instituut levert om te bepalen welke taal (talen) in welke context gebruikt moet(en) worden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het bepalen van officiële talen van een land, het vastleggen van bestuurlijke talen en de taal die men gebruikt in onderwijs. De erkenning van Vlaamse Gebarentaal door de Vlaamse overheid in 2006 is een duidelijk voorbeeld van statusplanning.

Corpusplanning gaat meestal hand in hand met statusplanning en focust op het standaardiseren, uitbreiden en documenteren van een bepaalde taal, binnen een bepaalde context. Acties die vallen onder corpusplanning zijn taalkundig van aard en leggen de focus op de zuiver linguïstische kenmerken van een taal. Het gaat om activiteiten zoals; het opzetten van hiatenprojecten, het samenstellen van een woordenboek, het schrijven van een grammaticaboek en ander taalkundig lesmateriaal. Ook de oprichting van “eigen” media (i.e. media in de eigen taal, gesteund door de overheid) behoort hiertoe. Het woordenboek VGT – Nederlands / Nederlands – VGT is, onder andere, een voorbeeld van deze soort van activiteit.

Als derde wordt **taalverwervingsplanning** onderscheiden. Hierbij gaat het om inspanningen die gericht zijn op het verspreiden van een taal en meer bepaald op het verhogen van het aantal taalgebruikers. De nadruk ligt enerzijds op het onderwijs van talen, maar anderzijds ook meer algemeen op welke taal in het onderwijs wordt gebruikt. Vaak worden deze beslissingen gebaseerd op conclusies van wetenschappelijke onderzoeken, zoals onderzoek dat aantoonde dat onderwijs in de moedertaal kennisverwerving bevordert. De bestaande opleidingen en cursussen VGT voor horende volwassenen zijn een voorbeeld van taalverwervingsplanning gericht op het verhogen van het aantal gebruikers van VGT en het verspreiden van VGT. Een project als VGT Doe Mee², waarbij de focus ligt op VGT-aanbod voor dove jonge kinderen en hun horende ouders, is een voorbeeld van een initiatief dat zich richt op de Dovengemeenschap.

Ten laatste is er ook sprake van **attitudeplanning** waarbij de houding van individuen en/of gemeenschappen tegenover een taal (hun eigen taal of die van een andere gemeenschap) door gerichte acties wordt veranderd of beïnvloed. In sommige gevallen gaat het niet specifiek over de attitude ten opzichte van één taal, maar wel ten opzichte van concepten zoals monolinguisme, bilinguisme of multilinguisme. De campagne “Vlaamse Gebarentaal Leeft” (2007), die er kwam dankzij de erkenning van VGT, maakte met flyers, een eigen website en een tv-spot de taal erg zichtbaar. Deze sensibiliseringsactie wou zowel de attitude van de eigen taalgemeenschap als van de ruimere samenleving omtrent VGT positief beïnvloeden.

2.1.2 Taalplanning: doelstellingen

Taal is macht omdat je via taal kennis kan overdragen en verwerven. Door middel van taalpolitiek kan het beleid controle uitoefenen op een volk, door aan dat volk bepaalde taalrechten toe te kennen of te ontkennen. Taalplanning wordt toegepast bij nationale ontwikkelingsstrategieën, waarbij men door een bepaalde taal meer of minder te stimuleren ook een identiteit ofwel opwaardert of onderdrukt. Daarnaast speelt taalplanning een belangrijke rol bij het oplossen van taalproblemen en -conflicten. Hiervan zijn wereldwijd vele voorbeelden te vinden, maar een land als België hoeft niet ver te zoeken naar actuele situaties waarbij taalplanning gebruikt wordt als conflictmanagement.

De belangrijkste weerslag van taalplanning vindt men ongetwijfeld in het onderwijs, waarbij de keuze voor of tegen een bepaalde instructietaal gevolgen heeft voor de sociale hiërarchie, politieke macht en economische mogelijkheden van een taalgemeenschap en haar leden. Dit is zeker van tel als het gaat om gebarentalen, waar de keuze om gebarentaal geen plaats te geven in het onderwijs grote gevolgen heeft voor de Dovengemeenschap.

Op zich hebben alle activiteiten van taalplanning hun eigen doelstellingen, die soms overlappen en die een invloed hebben op elk domein van het leven. Er worden vier grote doelstellingen van taalplanning onderscheiden; taalpurificatie, taalheropleving, taalhervorming en standaardisatie en modernisatie van de taal.

² Dit gezamenlijk project van het VGTC, Fevlado-Diversus en VLOK-CI bood VGT op spelenderwijze aan dove kinderen en hun horende broers en zussen.

Onder **taalpurificatie** vallen acties die op een prescriptieve manier vooropstellen wat “degelijk” of “correct” taalgebruik is. Dit kan van toepassing zijn op elke vorm van taal, gesproken taal, gebarentaal en de geschreven vorm. Vaak gaat het er om dat er via taalplanning gestreefd wordt naar een “zuivere” vorm van de taal. Dit wordt het vaakst verkregen door het uitvoeren van activiteiten die vallen onder corpusplanning.

Ingrepen die tot doel hebben de status van een taal te verhogen en haar gebruik te stimuleren, vallen onder **taalheropleving**. Het gaat dan vooral over talen die een verminderd gebruik kennen, of waarvan het voortbestaan bedreigd is (omdat er steeds minder moedertaalgebruikers zijn). Om een taal te laten heropleven, wordt gebruikgemaakt van zowel statusplanning als taalverwervingsplanning. Maar ook toepassingen die vallen onder corpusplanning en attitudeplanning dragen bij tot de heropleving van een taal.

Een taal kan onderhevig zijn aan **taalhervorming** op een formele en informele manier. Het gaat dan over veranderingen aan de taal op gebied van lexicon, spelling en af en toe ook grammatica. Als taalhervorming voorkomt als een initiatief van taalplanning gaat het vooral over corpusplanning. De meeste talen die nu in de wereld gebruikt worden, ondergingen op een bepaald moment een proces van taalhervorming. Het meest sprekende voorbeeld is de hervorming van het schrift in Turkije, van het Arabische alfabet naar het Latijnse.

Standaardiseringsprocessen kunnen op verschillende manieren vorm krijgen. Zo kan het gaan over de selectie van één taal als de standaardtaal (statusplanning), of over de codificatie van taalvarianten in één uniforme variant (corpusplanning). Bij de standaardisatie van een taal is er steeds een rol weggelegd voor attitudeplanning, aangezien men de houding van mensen tegenover een bepaalde taal of een bepaalde taalvariant wil veranderen. Daarenboven gebeurt het vaak dat taalhervorming en het moderniseren van een taal overlappingsen vertonen met standaardisering.

Ten slotte treedt het **moderniseren van een taal** op het voorplan indien men het lexicon van een bepaalde taal wil uitbreiden door het toevoegen van nieuwe terminologie voor technologische, politieke, economische, pedagogische en sociale ontwikkelingen en concepten. Alle talen vertonen op een bepaald moment in de tijd lexiconhiaten omdat de maatschappij soms sneller evolueert dan de taal die nodig is om over die ontwikkelingen te praten. Vandaar dat hiervoor bepaalde taalplanningsactiviteiten nodig kunnen zijn. Het gaat dan met name over corpusplanning met uitlopers in taalverwervingsplanning en attitudeplanning.

2.1.3 Taalplanning: processen

Algemeen zijn er twee visies over hoe taalplanning het best gevoerd wordt; de traditionele **positivistische aanpak** en de **kritische aanpak**. Bij de eerste gaat het vooral over een “top-down” proces, waarbij het beleid bepaalde maatregelen op het gebied van taalpolitiek implementeert vanuit een theoretisch concept.

Daartegenover staat de kritische aanpak, die gekenmerkt wordt door een “bottom-up” proces waarbij de focus ligt op de taalgemeenschap en het individuele lid van die gemeenschap. In beide visies is gefundeerd wetenschappelijk onderzoek essentieel om een duidelijk beeld te krijgen van de taal, de taalgemeenschap en de sociolinguïstische context waarin een bepaald

beleid zich ontwikkelt. Terwijl de traditionele aanpak dit onderzoek eerder vanuit de politiek en het beleid zelf stuurt, kiest de kritische aanpak er net voor om de expertise bij het veld zelf te leggen.

Ongeacht welke methode er gevolgd wordt, voor elke activiteit die zich binnen de taalplanning ontwikkelt, is een evaluatie onontbeerlijk. Dit is echter de stap die in de meeste processen vergeten wordt. Nochtans biedt een evaluatie de kans om na te gaan of de inspanningen ook de gewenste resultaten opleverden en, indien dit niet het geval was, om bij te sturen.

De groeiende aandacht voor taalplanning en taalpolitiek heeft ook de nadruk op taalrechten (als deel van de mensenrechten) vergroot. Het gevolg is dat er sinds de jaren '90 op internationaal niveau verschillende VN-verdragen werden uitgevaardigd die het recht op het gebruik van de eigen taal vernoemen. Daarenboven vermeldt de VN-verklaring inzake de rechten van personen die behoren tot nationale of etnische, religieuze en taalkundige minderheden (1992) dat lidstaten positieve en proactieve acties moeten ondernemen om taalrechten te garanderen. Sectie 2.2 gaat dieper in op de beleidsontwikkelingen die relevant zijn voor gebarentalen (en de Vlaamse Gebarentaal) en de (Vlaamse) Dovengemeenschap.

2.1.4 Taalplanning en de Vlaamse Dovengemeenschap

Vanaf de jaren '90 werden in Vlaanderen activiteiten georganiseerd die beschouwd kunnen worden als taalplanning omtrent VGT. Naar aanleiding van de eerder vermelde studiedag op 30 april over taalplanning maakten Fevlado en het VGTC een overzicht van welke activiteiten in het kader van taalplanning werden ondernomen tussen 1990 tot 2011 (bijlage 3). Het overzicht toont aan dat er voor de vier verschillende activiteiten - statusplanning, corpusplanning, taalverwervingsplanning en attitudeplanning – bepaalde resultaten behaald werden. Daarnaast toont de opsomming ook aan dat het vaak ging om samenwerkingsinitiatieven tussen Fevlado en het VGTC.

Het is duidelijk dat vanaf het moment dat Fevlado beslist om het gebarensysteem Nederlands met Gebaren³ te verwerpen als communicatiemiddel en de Vlaamse Gebarentaal te benoemen als de eerste en voorkeurstaal van de Dovengemeenschap, inspanningen omtrent taalplanning van VGT gestart zijn.

Vanaf de jaren '90 is ervoor gezorgd dat de taal het nodige lexicon had voor onderwijsdoeleinden en dat er gepast en kwalitatief lesmateriaal werd ontwikkeld om de taal als een tweede of vreemde taal te kunnen aanleren.

Het VGTC heeft hier vaak aan meegewerkt, in de vorm van hiatenprojecten gericht op specifiek lexicon (wiskunde en wereldoriëntatie in het lager en de eerste graad van het secundair onderwijs en computerterminologie), het uitwerken van lesmateriaal VGT ter ondersteuning van dove lesgevers e.d. ook werd er in deze periode een online vertalend woordenboek Nederlands -VGT / VGT - Nederlands gelanceerd. Dit woordenboek ondersteunt niet alleen het leerproces van personen die VGT als een vreemde taal willen leren, maar ook

³ Het gebarensysteem Nederlands met Gebaren is geen gebarentaal, maar een combinatie van gebaren en het Nederlands dat ontwikkeld werd om de communicatiekloof tussen dove en horende mensen te verkleinen.

VGT-taligen die de vertaling van een VGT-gebaar naar een Nederlands woord willen opzoeken (en dus Nederlands als tweede taal hebben).

Verder werden er ook initiatieven genomen in functie van taalplanning en taalpolitiek vanuit de dovengemeenschap. Voorbeelden hiervan zijn de cursussen die gericht zijn op volwassen dove gebarentaligen zoals de “kadercursussen” in de jaren '90, de cursus grammatica van VGT en de Deafhood-opleiding (jaren '2000), alsook initiatieven gericht op dove kinderen zoals de publicatie van de dvd met kleuterversjes in VGT (“15 vingers en een hoofd”) en beleidsinitiatieven zoals de vermelding van VGT in de beheersovereenkomst van de VRT.

Belangrijk hierin is dat de taalgemeenschap niet alleen zelf de noden en behoeften aangeeft maar ook zelf bepaalt welke taalplanningsactiviteiten en taalpolitiek zij wenst. Voor de Dovengemeenschap is dit geen evidentie. Zij wordt door de overheid (nog) niet ten volle beschouwd als een linguïstisch-culturele minderheidsgroep - hoewel deze specifieke formulering expliciet gebruikt wordt in het decreet omtrent de erkenning van VGT - en ook binnen de Dovengemeenschap zelf ziet niet iedereen zichzelf als deel uitmakend van zo'n minderheidsgroep. Daarenboven ontbreekt het de gemeenschap momenteel ook aan voldoende dove experten die deze taak kunnen opnemen. Algemeen gezien is het opleidingsniveau van dove Vlamingen eerder laag, het aantal dove gebarentaalkundigen en dove mensen met een diploma in Deaf Studies is op één hand te tellen. Vele van deze mensen kiezen er bovendien voor om in het buitenland verder te studeren of onderzoek te voeren. De specifieke kennis omtrent VGT blijft voorlopig dus beperkt tot een eerder kleine groep. De vraag naar opleidingen voor dove volwassenen over en in VGT wordt dan ook steeds groter. Ten slotte blijft het gebrek aan onderwijs van, over en in VGT aan dove kinderen een groot gemis voor de gemeenschap.

De impact van de Dovengemeenschap op specifieke beleidsbeslissingen, en ook beslissingen die gebarentaal aangaan, is historisch gezien klein en fragmentarisch. Zo is VGT wel erkend als de eerste taal van de Vlaamse Dovengemeenschap, maar wordt ze nauwelijks gebruikt in het onderwijs aan dove kinderen. Daarnaast krijgen horende ouders van dove kinderen geen informatie over de mogelijkheden van VGT in de opvoeding van hun kind, waardoor VGT voor dove kinderen een optie is, geen recht. Veel activiteiten rond taalplanning omtrent VGT blijven in handen van horende mensen, vooral wat betreft het onderwijs.

Indien de taalplanningsactiviteiten een effectief resultaat willen behalen, is het cruciaal dat de gemeenschap – op wie de activiteiten gericht zijn – *ownership* heeft over die initiatieven. Zo werd op de studievoormiddag op 30 april 2011 door verschillende leden van de Vlaamse Dovengemeenschap de wens tot “controle” over de eigen taal uitgesproken. Dit betekent dat dove mensen zelf een sleutelrol krijgen toebedeeld in de ontwikkeling van enerzijds het proces omtrent taalplanning en anderzijds het taalbeleid dat gevoerd wordt ten aanzien van VGT. Dit zal niet enkel leiden tot een gemeenschap die zich versterkt (*empowered*) weet, maar die de eigen taal – letterlijk – in handen heeft.

Het VGTC is als vereniging sterk verankerd in de Vlaamse Dovengemeenschap en gaat door dezelfde ontwikkelingen als die gemeenschap. Aangezien het VGTC een sterke aansturing vanuit de Vlaamse Dovengemeenschap belangrijk vindt, wil ze, in nauwe samenwerking met de vertegenwoordigers van die gemeenschap, in de komende beleidsperiode ingaan op hun vragen en wensen. Het voorliggende beleidsplan is hiervan een concreet resultaat. Het opstellen van het beleidsplan en het bepalen van de prioriteiten gebeurde immers in samenspraak met Fevlado en Fevlado-Diversus.

2.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

2.2.1 Groeiende interesse in VGT

De interesse in VGT als een taal en in de Dovengemeenschap is de afgelopen tijd toegenomen. Dankzij campagnes die bijdragen tot een positieve houding ten opzichte van VGT, is de taal ook meer zichtbaar geworden. De slogan van de campagne in 2007 naar aanleiding van de erkenning van VGT en de organisatie van de Werelddovendag was niet voor niks “Vlaamse Gebarentaal Leeft”. Verschillende organisaties die cursussen of opleidingen VGT organiseren, nemen een groeiende interesse in de taal waar.

Hierbij merken we dat er twee geïnteresseerde doelgroepen zijn; (dove) VGT-taligen en horende personen.

Mensen die als eerste taal de VGT hebben, zijn zich, onder andere dankzij de erkenning van VGT, meer bewust van de volwaardige status van hun taal. In het verleden werd gebarentaal ook door de eigen gemeenschap wel eens beschouwd als minderwaardig aan gesproken talen. Deze misvatting was het gevolg van een totaal gebrek aan onderwijs in en over VGT, de focus op het aanleren van gesproken taal aan dove kinderen en volwassenen en de visie van de horende maatschappij dat integratie enkel mogelijk is als men de taal van de meerderheid machtig is. Vlaamse Gebarentaal werd dus lange tijd onderdrukt. Dankzij gerichte activiteiten beseffen steeds meer VGT-taligen dat hun taal een complexe en rijke taal is, die deel uitmaakt van hun identiteit. Dit groeiend besef, want het is nog een proces van bewustwording, zorgt ervoor dat meer dove mensen vragen naar opleidingen in en over VGT, Dovencultuur en Deafhood. Dit leidde tot het inrichten van volgende opleidingen (sinds 2008):

- workshops omtrent taalkundige aspecten van VGT gegeven in VGT (2008-2011 – VGTC);
- opleiding voor dove gebarentaligen (o.a. docenten VGT) over gebarentaalkunde en de grammatica van VGT (2009-2011 – Lessius en VSPW Gent);
- cursus Deafhood voor dove volwassenen (2009-2011 – Fevlado-Diversus en VSPW Gent);
- opleiding voor dove gebarentalige presentatoren/vertalers (2010 – Fevlado).

Daarnaast blijven de bestaande cursussen en opleidingen Vlaamse Gebarentaal voor horende geïnteresseerden erg populair. Het aanbod zoals dit reeds bestond voor 2008 (zie *Beleidsplan 2008-2011*, p. 22) kent grote bijval. Er zijn nieuwe initiatieven opgestart (maar tegelijkertijd is de cursus VGT aan de VUB stopgezet):

- de opleiding VGT binnen het volwassenenonderwijs biedt nu ook een opleiding “VGT intens” aan waarbij horende professionals die met en voor dove mensen werken, de VGT in drie modules – elk bestaande uit een semester – kunnen verwerven;
- aan de Universiteit Gent wordt een vak “Inleiding tot de VGT” aangeboden als keuzevak in een aantal opleidingen;
- de hogeschool Lessius startte met het academisch onderwijs van VGT. VGT is geïntegreerd in een bestaande opleiding Bachelor in de Toegepaste Taalkunde en in de Master Tolken en de Master Vertalen.

2.2.2 Media en VGT

Onder media verstaan we die kanalen die bijdragen tot massacommunicatie. Van de bestaande media zijn er enkele die uitermate geschikt zijn voor informatieverspreiding in VGT. Het gaat in het bijzonder om televisie (met inbegrip van digitale televisie) en internet, waarvan de sociale media een belangrijk onderdeel uitmaken. Deze visuele media openen veel nieuwe mogelijkheden voor communicatie in VGT en de Vlaamse Dovengemeenschap gebruikt deze technologieën op verschillende manieren. In de eerste plaats zien we ontwikkelingen die zich voordoen binnen de Dovengemeenschap, zoals het gebruik van software⁴ die toelaat om via webcams te chatten, de oprichting van mediabedrijven door dove ondernemers en het gebruik van VGT op informatieve websites⁵ en sociale netwerksites zoals Facebook.

Daarnaast is er ook aandacht voor Vlaamse Gebarentaal in de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de VRT. Hierop wordt uitgebreider ingegaan onder punt 2.3.2.

2.2.3 Onderwijs en VGT

Met betrekking tot onderwijs zet de overheid vooral in op geïntegreerd onderwijs – dat soms inclusief onderwijs wordt genoemd – voor dove kinderen en jongeren. Dit wijst erop dat de overheid deze groep van leerlingen niet rekent tot een taalminderheidsgroep, maar tot de groep van personen met een beperking. De trend waarbij dove kinderen en jongeren onderwijs volgen in een geïntegreerde setting, en niet in het buitengewoon onderwijs, heeft zich de laatste jaren verdergezet. De meeste leerlingen krijgen hiervoor Gon-begeleiding, anderen ook tolken VGT en/of schrijftolken. De specifieke problemen bij de integratie van dove kinderen zoals die werden beschreven in het eerste beleidsplan van het VGTC, zijn nog steeds aan de orde.

Een recente ontwikkeling hieromtrent is de juridische procedure die vier ouderparen in 2009 startten tegen de Vlaamse minister van Onderwijs en tegen verschillende scholen om op die manier het recht af te dwingen op voldoende tolkuren voor hun dove kinderen die zijn geïntegreerd in het middelbaar onderwijs. De ouders en hun advocaten baseren zich op het in juli 2008 goedgekeurde Gelijkekansen- en gelijkebehandelingsdecreet. Het Gelijkekansen-decreet verplicht zowel overheidsinstanties als particuliere organisaties (ondernemingen, horecazaken, sportclubs...) om redelijke aanpassingen te treffen voor personen met een handicap. Doen zij dat niet, dan

⁴ Enkele voorbeelden van dergelijke applicaties die VGT-communicatie op afstand en via een webcam toelaten zijn ooVoo, Skype en Facetime.

⁵ Voor enkele voorbeelden zie <http://www.fevlado.be/wwwvgt.aspx>

maken zij zich schuldig aan discriminatie. Ook onderwijsinstellingen vallen onder deze verplichting.

Volgens de ouders van de dove leerlingen en hun vertegenwoordigers hebben de scholen die voor de rechter werden gedaagd evenals de Vlaamse overheid, die instaat voor de financiering van het onderwijs, nagelaten om redelijke aanpassingen te treffen voor hun kinderen. De belangrijkste reden daarvoor is een manifest gebrek aan tolkondersteuning. De betrokken kinderen kunnen gemiddeld slechts een beroep doen op een tolk Vlaamse Gebarentaal voor 7 van de 30 lesuren. De 23 resterende uren hebben zij slechts beperkt toegang tot het lesgebeuren.

De klacht van drie ouderparen werd in juni 2009 behandeld door de rechtbank van Eerste Aanleg van Gent; één ander ouderpaar diende zich te wenden tot de rechtbank in Leuven. De rechtbank van Leuven verwierp de klacht maar de rechtbank van Gent oordeelde dat de Vlaamse Gemeenschap inderdaad schuldig is aan discriminatie, omdat het huidige tolkenpakket van dove leerlingen een weigering uitmaakt van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap. De rechter was van oordeel dat het gevraagde aantal tolkuren, namelijk 70% van de lestijd, een redelijke eis was. De Vlaamse Gemeenschap werd echter ook door de rechtbank van Gent veroordeeld tot aanpassing van de aanvraagprocedure voor tolkuren in onderwijs. De rechter oordeelde dat de procedure niet transparant was en geen inspraak voorzag voor de betrokkenen (i.e. de leerling en de ouders). In augustus 2009 besliste de Vlaamse Gemeenschap om in beroep te gaan tegen de veroordeling, maar ze paste de aanvraagprocedure wel in zekere mate aan in juni 2010. In april 2011 werden de pleidooien gehouden voor het Hof van Beroep, een uitspraak wordt verwacht eind september 2011.

2.2.4 Onderzoek en ontwikkeling van VGT

Zoals duidelijk zal worden uit de evaluatie van het beleidsplan 2008 – 2011 speelt het VGTC een belangrijke rol in het onderzoek naar en de ontwikkeling van VGT. Twee belangrijke doelstellingen van het VGTC zoals geformuleerd in de statuten zijn 1) het bevorderen, promoten en doorvoeren van wetenschappelijk onderzoek over gebarentaal en 2) het ontwikkelen van cursussen, leermiddelen of ander materiaal dat noodzakelijk is om gebarentaal te onderwijzen of aan te leren.

Wat het VGTC gerealiseerd heeft op het gebied van deze doelstellingen staat beschreven in sectie 3.4 van dit document.

De start van het taalkundig onderzoek naar VGT wordt veelal gesitueerd in 1990, met de start van een eerste grootschalig onderzoeksproject (Vermeerbergen, 1996). Dit onderzoek situeerde zich voornamelijk aan de UGent en aan de VUB (tot 2007), momenteel aan de UGent en aan Lessius en dus ook binnen het Vlaams GebarentaalCentrum.

Ondanks het feit dat er de afgelopen decennia hard gewerkt is, blijft het onderzoek naar de Vlaamse Gebarentaal en haar gebruikers erg jong en – vooral – zeer schaars. Dit is volgens ons vooral – maar zeker niet uitsluitend – te wijten aan de volgende drie factoren.

(1) de lage status van VGT;

Net zoals vele andere gebarentalen leidde VGT lang een soort “ondergronds” bestaan: de taal werd gebruikt voor de onderlinge contacten binnen de Dovengemeenschap maar speelde buiten deze gemeenschap nauwelijks een rol. Momenteel wordt aan VGT wel een (steeds) ruime(re) maatschappelijke rol toegekend maar de lange periode van miskennis en onderdrukking heeft uiteraard zijn sporen nagelaten. Ook nu nog, na de erkenning van VGT door het Vlaams Parlement, is nog steeds niet iedereen volledig overtuigd van de evenwaardigheid van gebarentalen aan gesproken talen. Door deze lage waardering werd VGT lange tijd als een weinig waardevol onderzoeksobject beschouwd.

(2) het gebrek aan opleidingen omtrent doofheid, de Dovengemeenschap en VGT;

Het academisch onderwijs omtrent doofheid, de Dovengemeenschap en VGT is nog uiterst beperkt. Wat de opleiding van Doven zelf betreft, zijn er wel enkele Dove jongeren die hier hogere studies aanvaarden en die ook succesvol beëindigen, maar zoals eerder vermeld, zijn het ook vaak die jongeren die naar het buitenland trekken om daar verder te studeren en eventueel onderzoek te verrichten.

(3) het gebrek aan onderzoekers/onderzoeksmogelijkheden;

Vlaanderen kent bitter weinig onderzoekers die zich uitsluitend (kunnen/willen) toespitsen op onderzoek naar de Vlaamse Gebarentaal en/of de Vlaamse Dovengemeenschap. Bovendien zijn er weinig onderzoeks- en financieringsmogelijkheden voor fundamenteel onderzoek naar de Dovengemeenschap en Vlaamse Gebarentaal.

2.3 Beleidsontwikkelingen: Vlaanderen

De belangrijkste beleidsontwikkelingen sinds 2008 zijn het gevolg van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal in 2006. Toch is het belangrijk op te merken dat het vaak voorkomt dat er een kloof is tussen wat wettelijk bepaald is en hoe deze bepalingen hun concrete invulling krijgen. Nochtans stelt Reagan (2010) dat als een beleid de verantwoordelijkheid opneemt om een taal op de één of andere manier te erkennen, zij ook moet onderkennen dat dit verplichtingen met zich meebrengt. Volgens hem is één van de verplichtingen ervoor te zorgen dat er genoeg ondersteuning vanuit de overheid is om te verzekeren dat alle leden van de taalgemeenschap toegang hebben tot die taal. Wat betreft de Vlaamse Gebarentaal is er nog een lange weg te gaan. De belangrijkste beleidsinitiatieven inzake VGT sinds 2008 worden hieronder besproken.

2.3.1 De adviescommissie VGT

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal is opgericht in 2008 en heeft als opdracht:

“adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op of een weerslag kunnen hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal. De commissie formuleert deze adviezen en voorstellen op eigen initiatief, op aanvraag van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse Regering.”

Aangezien VGT gebruikt wordt in alle mogelijke omgevingen waar men taal gebruikt, is het werkingsdomein van de commissie erg uitgebreid. Hoewel de minister bevoegd voor Cultuur belast is met de uitvoering van het decreet, zijn er heel wat andere beleidsdomeinen waarbinnen VGT aan bod komt. Het beleid binnen bijvoorbeeld de domeinen Cultuur, Onderwijs, Welzijn, Werk, Media en Gelijke Kansen, kan van belang zijn met betrekking tot VGT.

De commissie werkt vooral op eigen initiatief en brengt adviezen. Vanaf het begin van 2010 heeft de commissie, via mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister bevoegd voor onder meer Cultuur, alle ministeriële kabinetten uitgenodigd om als waarnemer de commissievergaderingen bij te wonen. De commissie hoopt op deze manier informatie over haar werking breder te verspreiden. Meer kennis over het bestaan en de werking van de commissie zou ook moeten leiden tot meer adviesvragen van de leden van het Vlaams Parlement en/of de Vlaamse Regering. Eind 2008 werden de leden⁶ van de adviescommissie benoemd. Het mandaat van een commissielid duurt vier jaar en is nadien verlengbaar.

De adviescommissie werkt sinds 2010 met verschillende thematische subcommissies, namelijk Onderwijs, Media, Tolken Vlaamse Gebarentaal en Cultuur.

De oprichting van deze commissie was één van de drie elementen uit het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal.

2.3.2 De beheersovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de VRT

Op 15 juli 2011 kondigde de Vlaamse Regering een akkoord aan over de beheersovereenkomst die de opdracht en middelen van de VRT vastlegt voor de periode 2012-2016. In deze overeenkomst staat dat de VRT diversiteit centraal stelt en een zo groot mogelijk en gevarieerd publiek moet bereiken. In het bijzonder wil men onder andere dove en slechthorende kijkers beter bereiken en de band met de openbare omroep versterken door het aanbod beter op de behoeften van deze doelgroep af te stemmen.

Het aanbod voor doven en slechthorenden van de VRT wordt toegankelijk op twee verschillende manieren, namelijk via ondertiteling en Vlaamse Gebarentaal. 95% van de programma's zullen worden ondertiteld via teletekstondertiteling (T888). De nieuws- en duidingsprogramma's moeten tegen eind 2014 100% ondertiteld zijn.

Volledig nieuw in de beheersovereenkomst is het aanbod van Vlaamse Gebarentaal. De VRT verbindt zich ertoe om binnen het jaar na inwerkingtreding van deze overeenkomst het journaal van 19u en het Ketnet-journaal ("Karrewiet") via het internet in VGT aan te bieden. Dit signaal wordt ook digitaal aangeboden aan de distributeurs van digitale televisie die deze service dan ook kunnen beschikbaar kunnen maken aan hun klanten via interactieve digitale televisie. Daarenboven stelt de overeenkomst dat het weekoverzicht van Karrewiet nog voor 2013 via TV aangeboden wordt in VGT.

Deze verbintenissen zijn het resultaat van jarenlang lobbywerk van de Vlaamse Dovengemeenschap en haar vertegenwoordigers. Dankzij het advies op de beheersovereenkomst uitgebracht door Fevlado, en gesteund door de

⁶ Voor de huidige samenstelling van de adviescommissie, verwijzen we naar het overzicht op http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/gebarentaal_adviescommissie.aspx.

adviescommissie VGT en het VGTC, wordt een jarenlange wens van de Dovengemeenschap ingewilligd. Deze beleidsontwikkeling brengt heel wat uitdagingen met zich mee met betrekking tot de ontwikkeling van VGT. Tegelijkertijd biedt het ook kansen inzake statusplanning en attitudeplanning van VGT.

2.3.3 De Selor-taaltest VGT

Sinds 2009 werkt Selor, het selectiebureau van de overheid, aan een taaltest op niveau B1. Bij Selor kan iedereen, ongeacht zijn statuut (ambtenaar of niet), een officieel bewijs van taalkennis behalen. De taaltest van Selor peilt volgens objectieve criteria naar taalkennis en is voor iedereen gratis. Tot op heden vielen enkel de officiële drie landstalen hieronder, gebarentalen niet. De bedoeling is nu om het certificeren van taalkennis VGT (en de Frans-Belgische Gebarentaal) ook mogelijk te maken bij de federale overheid. Concreet betekent dit dat mensen zich ook zouden kunnen laten testen bij Selor op hun kennis van de respectievelijke Vlaamse en Frans-Belgische Gebarentaal (om een premie te bekomen). In 2011 is een oproep gelanceerd om experts met kennis over VGT te vinden die de evaluaties kunnen afnemen.

2.3.4 De conceptnota talenbeleid

In augustus 2011 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota talenbeleid van Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet goed. Volgens de minister consolideert en versterkt deze talennota de realisaties van het verleden en bereidt ze de kinderen in het onderwijs voor op een meertalige toekomst. In zijn nota erkent minister Smet het feit dat het ontwikkelen van VGT de gehele taalontwikkeling van het kind stimuleert, maar ook een belangrijk positief effect heeft op de socio-emotionele ontwikkeling en het positief welbevinden van het kind op school. Hij geeft aan dat VGT slechts langzaam meer erkenning krijgt als volwaardige taal en gebruikt wordt als instructietaal. Een onderwijsinnovatie binnen het onderwijs aan dove kinderen is volgens hem dus nodig.

Een greep uit de zaken die hij voorstelt in de nota:

- focus op taalverwerving via VGT en woordherkenning in geschreven Nederlands;
- belang van specifiek ‘dovenonderwijs’ voor jongere kinderen (lagere school);
- het bilinguaal-bimodaal onderwijs stimuleren door de praktijken en materialen makkelijker uit te wisselen;
- onderzoeken of en welke bepaalde combinatievormen, zoals clusterintegratie, in het secundair onderwijs mogelijk zijn;
- didactiek vreemde talen voor doven en slechthorenden uitbouwen en ontwikkelen;
- regelingen voor tolkenvoorzieningen evalueren en waar nodig versterken en verbreden.

2.4 Beleidsontwikkelingen: internationaal

De inleiding tot dit beleidsplan vermeldde reeds dat de groeiende aandacht voor taalplanning en taalpolitiek ook de nadruk op taalrechten (als deel van de mensenrechten) heeft vergroot. Het gevolg is dat er sinds de jaren '90 op internationaal niveau verschillende VN-verdragen werden uitgevaardigd die het

recht op het gebruik van de eigen taal vernoemen. Hier vermelden we twee recente verdragen die specifiek gebarentaal vernoemen.

2.4.1 De VN-conventie inzake de rechten van personen met een handicap⁷

Op 13 december 2006 werd het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap in consensus aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. De conventie wil de mensenrechten van alle personen met een handicap bevorderen en beschermen. Op 2 juli 2009 ratificeerde België dit VN-verdrag. Het wordt de komende jaren een belangrijk instrument voor de Dovengemeenschappen om bepaalde rechten inzake gebarentaal af te dwingen. Het is immers de eerste internationale conventie die onder "talen" ook gebarentalen vermeldt. In de volledige tekst van het verdrag wordt "gebarentaal" acht keer vermeld in vijf verschillende artikels (artikel 2, 9, 21, 24 en 30).

- Artikel 2 - Definities: "taal" houdt zowel gesproken talen in als *gebarentalen* en andere vormen van niet-gesproken talen
- Artikel 9 - Toegankelijkheid:
 - 2.e. Staten zullen vormen van rechtstreekse ondersteuning en bemiddeling voorzien, inclusief gidsen, lezers en *professionele tolken gebarentaal*, om toegankelijkheid tot gebouwen en andere faciliteiten open voor het publiek, te vergemakkelijken
- Artikel 21 - Vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie: Staten zullen
 - b. *Het gebruik van gebarentalen [...] in officiële interacties accepteren en vergemakkelijken*
 - e. *Het gebruik van gebarentalen erkennen en promoten.*
- Artikel 24 - Onderwijs:
 - 3.b. *Staten zullen het leren van gebarentalen en de promotie van de linguïstische identiteit van Dovengemeenschappen faciliteren;*
 - 3.c. zullen verzekeren dat het onderwijs voor mensen, en in het bijzonder kinderen, die blind, *doof* of doofblind zijn, aangeboden wordt in talen *die daarvoor het meest geschikt zijn [...]*, en in omgevingen die academische en sociale ontwikkeling maximaliseren;
 - 4. Om de realisatie van dit recht te helpen verzekeren, zullen Staten geschikte maatregelen treffen om *leerkrachten die gekwalificeerd zijn in gebarentaal*, aan te nemen.
- Artikel 30 - Participatie in het culturele leven, recreatie, ontspanning en sport:
 - 4. Mensen met een handicap moeten op gelijke basis met anderen aanspraak kunnen maken op *ondersteuning voor hun specifieke culturele en linguïstische identiteit, inclusief gebarentalen en Dovencultuur.*

2.4.2 De Verklaring van Brussel houdende gebarentalen in de Europese Unie⁸

In november 2010 werd naar aanleiding van een congres met als thema *De implementatie van wetgeving aangaande gebarentalen* de Verklaring van Brussel houdende gebarentalen in de Europese Unie voorgesteld. Deze verklaring werd

⁷ De Nederlandstalige tekst van het Verdrag kan men hier integraal nalezen: <http://www.ond.vlaanderen.be/leerzorg/VN/verdrag.pdf>

⁸ De volledige versie van de verklaring in het Nederlands, kan men hier lezen: <http://www.fevlado.be/nieuws/media/2010VerklaringBrusselEuropeseUnie.pdf>

ondertekend door Adam Kosa (Europees Parlements lid), WFD (World Federation of the Deaf), EUD (European Union of the Deaf), WASLI (World Association of Sign Language Interpreters), EFSLI (European Forum of Sign Language Interpreters), en de afgevaardigden van alle nationale Dovenfederaties van de Europese lidstaten, en ook IJsland, Noorwegen en Zwitserland.

Deze "Verklaring van Brussel" is een document dat op nationaal, Europees en internationaal niveau ijvert voor erkenning en bescherming van gebarentalen en Dovenculturen, en mensenrechten voor gebarentaligen. Het stelt onder andere dat dove mensen kwetsbare gemeenschappen vormen die gelijk zijn aan andere taalkundige en culturele minderheden, en dat de talen (gebarentalen) en culturen (Dovenculturen) van deze gemeenschappen beschermd en gestimuleerd moeten worden. Zo stelt het document dat het recht om een gebarentaal te gebruiken een fundamenteel mensenrecht is. Ook wijst ze op het feit dat dove mensen het recht hebben om volgens een tweetalige methode te leren en studeren, in hun gebarentaal en de geschreven nationale taal/talen. Verder wordt verklaard dat ouders toegang moeten krijgen tot gebarentaallessen zodat elk doof kind kan deelnemen aan het familieleven. De Verklaring roept verder alle lidstaten van de Europese Unie op om hun bijdrage te leveren aan gebarentaalonderzoek, -ontwikkeling en -onderwijs en ervoor te zorgen dat gebarentaalgemeenschappen en hun individuele leden zonder enige beperking gebarentaal kunnen gebruiken.

3. De vereniging

3.1 Missie en visie

Missie

Het VGTC is hét kennis- en coördinatiecentrum omtrent Vlaamse Gebarentaal. Het wil door een samenwerking tussen gebarentaalkundigen, de Dovengemeenschap en professionelen binnen het veld de kennis over VGT vergroten, verspreiden en toepassen om op die manier de maatschappelijke erkenning van VGT en haar gebruikers te verhogen.

Deze missie wil het VGTC realiseren:

- door eigen wetenschappelijk onderzoek naar VGT en door het coördineren, stimuleren en ondersteunen van wetenschappelijk onderzoek naar VGT;
- door VGT verder te ontwikkelen en de ontwikkeling van VGT te ondersteunen⁹;
- door leermiddelen te ontwikkelen met het oog op het onderwijzen van VGT;
- door op te treden als aanspreek- en contactpunt voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

Visie

Het VGTC werkt aan zijn opdracht vanuit de volgende waarden en visie:

- Het VGTC beschouwt de Vlaamse Gebarentaal als een volwaardige taal met een eigen grammatica en een eigen woordenschat.
- Het VGTC beschouwt taal als een fundamenteel element in identiteitsvorming. (Talige) identiteiten zijn volgens ons echter dynamisch (cf. het concept “Deafhood”) en contextafhankelijk: doven bewegen zich in verschillende gemeenschappen en kunnen zich met verschillende (taal)gemeenschappen identificeren.
- Het VGTC beschouwt de gemeenschap van VGT-gebruikers als een diverse taalgemeenschap. Vlaamse Gebarentaal is een taal die door verschillende groepen met andere graden van competentie gebruikt wordt, onder wie dove moedertaalgebaarders, maar evengoed doven die pas op latere leeftijd VGT verwerven en horenden die VGT als moedertaal of als een vreemde taal leren. Het VGTC verzet zich echter ook tegen hokjesdenken en beschouwt de verschillende groepen VGT-gebruikers niet als rigide categorieën.
- Het VGTC onderstreept het belang van samenwerking tussen dove en horende personen. Dit uit zich zowel in de samenstelling van de vereniging als in de aanwerving van betaalde medewerkers.

⁹ Dit impliceert niet dat VGT nog geen volwaardige taal is. Het VGTC wil echter de verdere evolutie en het ruimere gebruik van VGT bevorderen en ondersteunen.

- Het VGTC is overtuigd van de rijkdom van een tweetalige opvoeding ten opzichte van een opvoeding in één taal. Dit is het tegenovergestelde van de overheersende visie dat VGT enkel geleerd moet worden “als het nodig is”.
- Het VGTC ziet VGT als een middel om een grotere toegankelijkheid van de maatschappij voor dove mensen te bevorderen en vooral als een belangrijk element in het streven naar volwaardig burgerschap voor doven.

3.2 Structuur van de vereniging

In het VGTC komen leden van de Vlaamse Dovengemeenschap, personen werkzaam in diensten of organisaties gericht op dove personen en taalkundigen met ervaring op het vlak van VGT-onderzoek samen om te overleggen en initiatieven te ontwikkelen. Er is altijd over gewaakt dat de Dovengemeenschap in het VGTC vertegenwoordigd zou zijn. In de stichtingsakte stond vermeld: “Minstens drie beheerders zijn gemandateerd door vzw Fevlado. Minstens twee beheerders zijn lid van de vzw Cultuur voor Doven¹⁰. Indien één van deze twee organisaties zou ontbonden worden, rekruteert de Algemene Vergadering ter vervanging nieuwe leden die deel uitmaken van Dovenorganisaties met gelijkaardige doelstellingen.” Later besliste het VGTC om met een kleinere raad van bestuur te werken en de statuten werden hieraan aangepast: “Voor minstens de helft van de bestuurders dienen vzw Fevlado en vzw Cultuur voor Doven zich in onderlinge consensus uitdrukkelijk akkoord te verklaren met hun verkiezing.”

Het VGTC is altijd een kleine vereniging geweest. Van de leden werd steeds een actief engagement verwacht en de Algemene Vergadering was, meer dan de Raad van Bestuur, het belangrijkste orgaan dat instond voor de dagelijkse werking van de vzw en de opvolging van de projecten. Na enkele jaren bleek dit niet meer zo goed te werken: niet elk lid kan (nog) even actief meewerken en de vele Algemene Vergaderingen werden dan ook soms als een last beschouwd. Om die reden werd eind 2004 door de Raad van Bestuur een nieuwe structuur voorgesteld die vruchtbaar gebleken is.

In die structuur zijn er drie verschillende “geledingen”:

1. Raad van Bestuur
2. Algemene Vergadering
3. Werkvergadering

De **Raad van Bestuur** bestaat uit minimaal 5 en maximaal 10 leden. De bestuurders worden verkozen door de Algemene Vergadering en duiden onderling de verschillende taken aan (voorzitter, ondervoorzitter, schatbewaarder en secretaris van de vereniging). Zoals vermeld in de statuten (Artikel 10) vertegenwoordigt en verbindt de Raad van Bestuur de vereniging in alle gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen en heeft de Raad exclusief de volgende bevoegdheden (Artikel 11): het samenroepen van de Algemene

¹⁰ Cultuur voor Doven vzw is nu Fevlado-Diversus vzw.

Vergadering; het ontvangen van het ontslag van de leden; het verzekeren van het financieel beleid van de vereniging. Concreet betekent dit: het opvolgen en afhandelen van de administratieve werking VGTC (ook de personeelsadministratie), het opvolgen en afhandelen van de financiële werking VGTC en het verzekeren van continuïteit in de werking. Het aantal vergaderingen van de Raad van Bestuur is afhankelijk van de noodzaak.

De **werkvergadering** bestaat uit effectieve en toegetroden leden die zich actief wensen in te zetten voor het VGTC. Er is geen verkiezing, mensen worden van harte uitgenodigd om lid te worden van de werkvergadering. Het takenpakket van de werkvergadering is niet vermeld in de statuten en bestaat uit de "inhoudelijke werking van het VGTC", dus onder meer: het opvolgen van lopende projecten, het opsporen van mogelijkheden tot en noodzaak aan nieuwe projecten, het schrijven van projectvoorstellen, het schrijven van werkdocumenten, het voorbereiden en samenstellen van dossiers (bv. omtrent de erkenning VGT), de uitwisseling van informatie. Voor de concrete uitvoering van taken wordt er gewerkt met werkgroepen die verantwoordelijk zijn voor een bepaalde taak, zoals bv. voor een project of voor de voorbereiding van een dossier. De werkvergadering/werkgroepen komen geregeld samen, afhankelijk van de noodzaak. Van nieuwe leden wordt er verwacht dat ze een tijdje meedraaien in de Werkvergadering en zich pas dan kandidaat stellen als lid van de Algemene Vergadering - als ze dat willen. Die Algemene Vergadering beslist dan of de kandidatuur wordt weerhouden of niet.

In de **Algemene Vergadering** zetelen alle leden van de vzw, dus:

- de leden van de Raad van Bestuur;
- de leden van de Werkvergadering (na kandidaatstelling en goedkeuring);
- aangevuld met de leden die de werking van het VGTC wensen op te volgen maar (al dan niet tijdelijk) geen actievere rol willen vervullen.

Het takenpakket van de Algemene Vergadering is als volgt omschreven in de statuten (artikel 6): het wijzigen van de statuten; het benoemen en afzetten van de beheerders; het goedkeuren van de begrotingen en de rekeningen die worden voorgelegd door de Raad van Bestuur; het ontbinden van de vereniging; het uitsluiten van een lid. Verder volgt de Algemene Vergadering de inhoudelijke werking van de vereniging op door o.a. de jaarverslagen en jaarplanningen goed te keuren. Normaal gezien komt de Algemene Vergadering één tot twee keer per jaar samen.

3.3 Personeel

Het Vlaams GebarentaalCentrum bestond gedurende een tiental jaar enkel uit vrijwilligers. Sinds september 2008 heeft het echter, dankzij de structurele erkenning door de Vlaamse overheid, 2 halftijdse medewerkers in dienst. Tot en met eind juni 2010 waren dat Mieke Van Braeckvelt en Isabelle Heyerick. Mieke Van Braeckvelt werd na een lange periode van ziekte tijdelijk vervangen door Alain Van Schamelhout en Jorn Rijckaert. Sinds 1 oktober 2010 wordt Isabelle vergezeld door Eveline Huys.

Tot de belangrijkste taken van onze medewerkers behoren:

- onderzoek naar de grammatica van de Vlaamse Gebarentaal
- rapporteren over de resultaten van dat onderzoek in de vorm van (video)rapporten, lezingen...
- fungeren als aanspreekpunt van het Vlaams GebarentaalCentrum.

3.4 Stakeholders

Het VGTC onderscheidt verschillende groepen stakeholders.

Interne stakeholders zijn:

De Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur vertegenwoordigt en verbindt de vereniging in alle gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen. Verder staat de Raad in voor het opvolgen en afhandelen van de administratieve werking (ook de personeelsadministratie), de financiële werking en het verzekeren van continuïteit in de werking.

De Algemene Vergadering

VGTC-leden die enkel in de Algemene Vergadering zetelen, volgen de werking op maar nemen verder geen actieve rol op zich.

De werkvergadering – werkgroepen

In de werkvergadering zetelen zowel effectieve leden van de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur als toegetreden leden die actief willen meewerken met de vereniging. Hier gebeurt de dagelijkse werking en opvolging van de projecten. Indien nodig splitst de werkvergadering zich op in werkgroepen, bv. voor de begeleiding van de (tijdelijke project-) medewerkers.

De medewerkers

Het vaste personeel neemt de praktische coördinatie van het VGTC en werkt mee aan de realisatie van de doelstellingen (onderzoek, rapporteren over onderzoek, aanspreekpunt voor VGTC).

De tijdelijke projectmedewerkers

De projectmedewerkers zijn tijdelijk verbonden aan het VGTC om een specifiek project uit te voeren.

Er is ook een diverse groep van **externe stakeholders**:

Subsidiërende instanties en / of sponsors

Subsidiërende instanties zijn o.a. het Vlaams Agentschap, het Fonds Beeckman, het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Tot nu toe heeft het VGTC altijd met projectsubsidies gewerkt. Dankzij het decreet over de erkenning van VGT kreeg het VGTC sinds 2008 voor het eerst een structurele financiële ondersteuning voor een beleidsperiode van vier jaar. De subsidiërende instanties vormen de voornaamste bron van financiële

middelen voor het VGTC. Het VGTC heeft tot op heden weinig private sponsors.

Beleidsmakers

Het VGTC wil invloed uitoefenen op beleidsmakers en politici, opdat zij een beleid zouden voeren dat openstaat voor onderzoek naar, ontwikkeling en gebruik van VGT.

Vlaamse Dovengemeenschap

Het VGTC heeft altijd veel belang gehecht aan samenwerking met de Vlaamse Dovengemeenschap als vertegenwoordigers van de individuele dove leden. Meer concreet gaat het vooral om Fevlado en Fevlado-Diversus. Het VGTC kan ondersteuning bieden aan deze organisaties voor thema's die met VGT te maken hebben, en vice versa.

VGT-taligen

Individuele VGT-taligen zijn ook een doelgroep van het VGTC. Zij hebben recht op correcte informatie over hun moedertaal / eerste taal. Zij zijn echter niet gemakkelijk te bereiken – en dat geldt zeker voor diegenen die niet aangesloten zijn bij een dovenclub / bij Fevlado.

VGT-leerders

Ook mensen die VGT als tweede / vreemde taal leren behoren tot de stakeholders van het VGTC. Zij zijn immers vaak op zoek naar meer informatie over VGT en komen daarvoor o.a. bij het VGTC aankloppen. Bovendien maken zij in veel gevallen gebruik van de leermiddelen die het VGTC ontwikkeld heeft.

VGT-lesgevers

Onder VGT docenten is er een grote vraag naar meer en gebruiksvriendelijke leermiddelen voor onderwijs van VGT. In het verleden heeft het VGTC hiervoor al met Fevlado-Diversus en met de tolkenopleidingen samengewerkt.

Dove anderstaligen

In het onderwijs en bij dovenorganisaties duiken steeds meer “anderstalige” doven op: (kinderen van) migranten vooral uit (Noord-)Afrika, het Midden-Oosten en Oost-Europa. Zij bevinden zich in een uiterst complexe taalsituatie, waarbij niet alleen de gesproken thuistaal niet dezelfde is als de gesproken omgevingstaal (Nederlands), maar bovendien ook de gebarentaal uit het thuisland verschilt van VGT. Totnogtoe is er weinig aandacht geweest voor deze groep, maar samen met andere partners uit het veld wil het VGTC hier graag verandering in brengen.

Organisaties in het veld

Het VGTC is niet alleen een gespreks- en samenwerkingspartner voor de Dovengemeenschap, maar ook voor andere organisaties in het veld, zoals dovenscholen, tolkenopleidingen, het CAB etc.

Zusterorganisaties uit het buitenland

In het verleden heeft het VGTC vooral contact gehad met de Stichting Nederlands Gebarent centrum en het Deense *Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation* ('Centrum voor Gebarentaal en met Gebarent ondersteunde Communicatie'). Het VGTC staat open voor contacten met andere centra met het oog op samenwerking en/of informatie-uitwisseling.

Dovenorganisaties uit het buitenland

Ook voor Dovenorganisaties uit het buitenland kan het VGTC als aanspreekpartner omtrent VGT of gebarentalen fungeren.

Academische wereld

Door het lidmaatschap van alle VGT linguïsten is het VGTC een tussenschakel tussen de academische wereld en andere actoren zoals de Dovengemeenschap, het beleid, de VGT-taligen. Dit vertaalt zich vooral in populariserende publicaties over Doofheid en VGT. Ook naar de academische wereld toe speelt het VGTC een belangrijke rol op het vlak van sensibilisering en informatieverspreiding. Het VGTC heeft contact met academici in binnen- en buitenland.

De maatschappij

Dit is een zeer ruime stakeholder en omvat eigenlijk iedereen. Het VGTC wil immers de maatschappij sensibiliseren omtrent VGT.

3.5 SWOT-analyse anno 2011

In 2008 stond het VGTC aan de start van een nieuwe periode die leidde tot een meer professioneel ontwikkelde organisatie. Het vorige beleidsplan presenteerde een SWOT-analyse van de vereniging op dat moment. Om het huidige beleidsplan op een gefundeerde manier uit te schrijven, is een snapshot van het VGTC anno 2011 zinvol. Vele van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen blijven onveranderd. Toch zijn bepaalde domeinen geëvolueerd op vier jaar tijd. Die evoluties beïnvloeden uiteraard de concrete acties die het VGTC koppelt aan haar algemene doelstellingen.

3.5.1 Sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

Het VGTC kent de volgende interne sterktes en zwaktes:

Sterktes
<ul style="list-style-type: none">- Het VGTC getuigt met zijn gemengd ledenbestand van een vruchtbare samenwerking tussen dove en horende geïnteresseerden met respect voor VGT.- Het VGTC kent een grote deskundigheid en brengt verschillende expertises samen (o.a. met betrekking tot gebarentaalkunde, tolken gebarentaal, de Dovengemeenschap, (doven)onderwijs).

- Het VGTC kent een goed uitgebouwde werking: met beperkte middelen zijn al veel resultaten behaald.
- Het VGTC kent een grote continuïteit. De meeste oprichters van het VGTC spelen ook nu nog altijd een actieve rol. Tegelijk is het VGTC er ook in geslaagd om nieuwe mensen aan te trekken, bv. taalkundigen die na de oprichting van het VGTC actief werden als gebarentaalonderzoekers.
- Het VGTC neemt een unieke neutrale positie in in het veld en is aanvaard als objectieve gesprekspartner.
- Het VGTC is een schakel tussen de academische wereld en de maatschappij en heeft een sterke ervaring in het populariseren van onderzoeksresultaten.
- Het VGTC kan bogen op een lange ervaring in het ontwikkelen van leermiddelen voor VGT.
- Het VGTC heeft de afgelopen veertien jaar een stevige reputatie opgebouwd en kan rekenen op het vertrouwen van zijn partners.
- Het VGTC heeft het vertrouwen van de Vlaamse Dovengemeenschap.
- Het VGTC kon gedurende vier jaar rekenen op een gegarandeerde financiering.

Zwaktes

- Het VGTC wordt voornamelijk gedragen door vrijwilligers.
- Het VGTC is een kleine vereniging en dus zijn het vaak dezelfde mensen die taken op zich moeten nemen.
- Het VGTC ervaart moeilijkheden om dove mensen te vinden die in de vereniging actief willen / kunnen zijn.
- Het VGTC is relatief onbekend bij individuele dove gebarentaligen: concrete realisaties sijn niet altijd tot de individuele VGT-gebruiker door.
- Er zijn weinig dove taalkundigen en bijgevolg is er in het VGTC een overwicht aan horende taalkundigen.
- Het VGTC maakt onvoldoende gebruik van internet en nieuwe digitale media om informatie te verspreiden.
- De beperkte financiering voor het VGTC verplicht tot keuzes (waardoor middelen vooral worden ingezet op de inhoudelijke werking en er niet kan geïnvesteerd worden in een betere coördinatie van de werking).
- Het VGTC legt zich onvoldoende toe op het vinden van alternatieve financiële bronnen en blijft daardoor te sterk afhankelijk van subsidiërende instellingen.

Het VGTC bestaat natuurlijk niet in een vacuüm, maar interageert met zijn omgeving. In die omgeving worden kansen geboden om de werking van het VGTC te versterken, maar er zijn ook bedreigingen. Hieronder geven wij een overzicht van de voornaamste kansen en bedreigingen die een rol spelen voor het VGTC.

Kansen

- Er is een groeiende aandacht voor VGT als volwaardige taal binnen de horende maatschappij.
- In de Dovengemeenschap raakt het inzicht dat VGT een volwaardige taal is steeds meer verspreid.
- Er is een groeiende samenwerking tussen de verschillende actoren in “het veld”: tussen de Vlaamse Dovengemeenschap en diensten of organisaties gericht op doven en slechthorenden.
- Er is meer aandacht voor inclusie en diversiteit in de maatschappij.
- De visuele mogelijkheden van digitale media voor VGT bieden kansen om informatie gemakkelijk te verspreiden en meer mensen te bereiken.
- De structurele financiering voor het VGTC biedt kansen voor betere coördinatie van en meer continuïteit in de werking.
- Naast de mogelijkheid tot structurele financiering zijn er ook enkele instanties die projectsubsidies uitreiken voor projecten rond VGT.
- Steeds meer doven stromen door naar het hoger onderwijs en bouwen (academische) expertise op, o.a. op het gebied van (gebaren)taalkunde en/of Dovencultuur en/of (doven)onderwijs.
- De opkomst van Dove media biedt kansen voor het VGTC om deze nieuwe ontwikkeling te ondersteunen.
- De opkomst van toegankelijke media (i.e. vertalingen, vertolkingen en presentaties in VGT in de media) biedt kansen voor het VGTC om deze nieuwe ontwikkeling te ondersteunen.
- Het VGTC kan andere organisaties die projecten op poten zetten in verband met taalverwervingsplanning ondersteunen.
- Dankzij een analyse van de redenen en oorzaken van de lage vertegenwoordiging van dove mensen in de vereniging, kan het VGTC manieren zoeken om meer dove leden te werven.

Bedreigingen

- Het veld waarbinnen het VGTC werkt, is een kleine wereld. Dat betekent dat er altijd op dezelfde mensen een beroep moet worden gedaan.
- Er is een grote vraag naar meer kennis over VGT en naar meer toepassingen (zoals leermiddelen). Dit brengt een hoge werkdruk met zich mee.
- De medische visie op doofheid blijft in Vlaanderen primeren.
- Cochleaire implantaten en technologische vernieuwingen leiden ertoe dat het nut van VGT voor doven opnieuw in vraag gesteld wordt (hernieuwd oralisme): VGT wordt nog te vaak als hulpmiddel en niet als taal beschouwd.
- Indien er geen vergrote aandacht uitgaat naar taalverwervingsplanning

(vooral voor dove kinderen) van VGT, is de taal bedreigd.

- Er is het probleem van de minimale taalgemeenschap¹¹ en van het blijvend bestaan van een groep doven met VGT als belangrijkste taal, zeker met de opkomst van de cochleaire implantaten en de vooruitgang in het onderzoek naar de genetische oorzaken van doofheid. De druk van de heersende meerderheidscultuur en –taal en het kleiner worden van de Dovengemeenschap bedreigen het voortbestaan van Dovenculturen en gebarentalen.
- Fundamenteel onderzoek naar VGT gebeurt in eerste in de academische wereld, maar onderzoek naar VGT is nog een nauwelijks geïstitutionaliseerd onderzoeksdomein.
- De beperkte financiering van het VGTC leidt tot een overbevraging van vrijwilligers.

3.5.2 Besluit SWOT-analyse

Een analyse van de interne sterktes en zwaktes van het VGTC en de externe kansen en bedreigingen leert ons het volgende:

Sterktes / zwaktes en kansen

Het VGTC beschikt over een grote deskundigheid (sterkte) en heeft een stevige reputatie opgebouwd in de voorbije veertien jaar (sterkte). Het VGTC moet de groeiende aandacht voor VGT, de steun van de Dovengemeenschap en het vooruitzicht van potentiële financiering (kansen) aangrijpen om zijn werking te consolideren. In het verleden heeft het VGTC zich ook bewezen als neutrale gesprekspartner (sterkte). In een klimaat van openheid voor inclusie en diversiteit en van interesse voor VGT (kansen) moet het VGTC deze positie verder versterken.

Het VGTC brengt dan wel veel expertise samen en kent bovendien een divers ledenbestand (sterktes), het blijft een opgave om dove mensen bij de werking te betrekken (zwakte) en er is vooral het gebrek aan dove taalkundigen in Vlaanderen (zwakte). Nochtans zijn er steeds meer dove mensen die naar het hoger onderwijs doorstromen (kans). Het is aan het VGTC om die jonge mensen te ondersteunen, hen de hand te reiken en zo mogelijk aan boord te hijsen. Op basis van een introspectieve analyse van de redenen en oorzaken waarom er weinig dove mensen lid zijn van de vereniging (zwakte), kan het VGTC op zoek gaan naar gepaste manieren om nieuwe dove experts te betrekken in de werking (kans).

Gedurende de afgelopen vier jaar moest het VGTC zich redden met weinig (zwakte) maar wel gegarandeerde (sterkte) middelen. Ondanks de beperkte financiële slagkracht heeft het VGTC al veel resultaten behaald (sterkte). Een meer uitgebreide structurele ondersteuning (kans) zou de continuïteit van de

¹¹ Cf. Johnston, Trevor (2004). “W(h)ither the Deaf Community? Population, Genetics, and the Future of Australian Sign Language”, in: *American Annals of the Deaf*, Vol. 148, Nr. 5, p. 358-375.

werking kunnen verzekeren en het kwalitatieve werk van het VGTC bestendigen. Het zou ook betekenen dat de rol van de vaak overbevraagde vrijwilligers (zwakte) herzien kan worden.

Daarnaast brengt de beperkte financiering met zich mee dat het VGTC keuzes moet maken (zwakte) over hoe de middelen besteed worden.

Het VGTC kan bogen op een lange ervaring in het populariseren van onderzoeksresultaten en het ontwikkelen van leermiddelen (sterkte), maar dit is bij een onvoldoende ruim publiek bekend, en vooral vaak niet bij individuele dove gebarentaligen (zwakte). De vereniging benut momenteel onvoldoende de digitale media om informatie te verspreiden (zwakte). Hier biedt zich een belangrijke kans aan voor het VGTC, aangezien het internet een uitgelezen middel is om informatie in VGT te voorzien én om grotere groepen mensen te bereiken.

De opkomst van toegankelijke en van Dove media in Vlaanderen is een nieuwe uitdaging waarbij het VGTC dankzij haar expertise (sterkte) een ondersteunende rol kan spelen (kans).

Sterktes / zwaktes en bedreigingen

Door de grote vraag kent het VGTC een hoge werkdruk (zwakte), terwijl het nochtans vooral op vrijwilligers draait (zwakte). Het VGTC is er tot nu toe in geslaagd om veel te bereiken met weinig middelen op het vlak van personeel en financiën (zwakte) en om de vraag naar informatie en leermiddelen op een adequate manier te beantwoorden (sterkte).

De medische visie op doofheid heeft ondanks alle aandacht voor VGT niet aan belang ingeboet (bedreiging). De opkomst van de cochleaire implantaten brengt een nieuw oralisme met zich mee (bedreiging). Het VGTC moet zijn expertise (sterkte) inzetten om te streven naar een échte erkenning van VGT en een breed maatschappelijk draagvlak voor de waardering van VGT en Dovencultuur.

Indien er geen vergrote aandacht uitgaat naar taalverwervingsplanning van VGT voor jonge dove kinderen, is VGT als taal bedreigd (bedreiging). Het VGTC kan dit opvangen door andere organisaties die werken rond taalverwervingsplanning van VGT te ondersteunen (kans).

De opkomst van Dove media in Vlaanderen is een nieuwe uitdaging waarbij het VGTC dankzij haar expertise (sterkte) een ondersteunende rol kan spelen (kans).

4. Beleidsuitdagingen 2012 – 2015

De evaluatie van enerzijds de genomen beleidsopties in 2008 en de SWOT-analyse van de vereniging anno 2011 leert ons dat de beleidsuitdagingen zoals die vier jaar geleden werden bepaald, nog steeds relevant zijn. De Dovengemeenschap, de maatschappij en de vereniging zelf zijn over de periode 2008 – 2011 niet drastisch veranderd. Dit betekent dat de beleidsuitdagingen die wij als prioritair erkennen eveneens ongewijzigd zijn. De concrete acties die we aan deze uitdagingen koppelen (zie sectie 4.3) en de accenten die we vooropstellen voor de komende beleidsperiode zijn evenwel (ver)nieuw(end).

4.1 Beleidsuitdagingen: inhoudelijke invulling

BELEIDSUITDAGING 1

Het VGTC heeft er alle baat bij om in de expertise en de diversiteit van haar ledenbestand te investeren. Er is nood aan meer samenwerking met doven die interesse hebben voor taalkundige aspecten van VGT en er moeten dringend dove taalkundigen opgeleid worden.

BELEIDSUITDAGING 2

In het kader van de erkenning van en de groeiende interesse voor VGT is het van groot belang dat het VGTC zoveel mogelijk aan de vraag beantwoordt met kwalitatief werk (zowel onderzoek naar VGT als ontwikkeling van leermiddelen).

BELEIDSUITDAGING 3

Ondanks de goede contacten met de grassroots organisaties van de Dovengemeenschap blijft de informatiedoorstroom naar vele dove personen een probleem. Het VGTC moet naar middelen zoeken om hen te bereiken.

BELEIDSUITDAGING 4

De groeiende aandacht voor VGT in de horende maatschappij moet het VGTC aangrijpen om zijn visie en correcte, op maat gemaakte informatie over VGT te verspreiden. Zo kan het VGTC weerwerk bieden tegen de overheersende medische visie op doofheid en het hernieuwde oralisme.

4.2 Algemene doelstellingen 2012-2015

Wat betreft de algemene werking onderscheidt het VGTC vijf algemene doelstellingen waarbij, omwille van beperkte middelen, prioriteit wordt gegeven aan één welbepaalde doelstelling. Voor de komende beleidsperiode is dit meer bepaald de doelstelling 1.

ALGEMENE DOELSTELLING 1

Het VGTC onderneemt eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek naar VGT en coördineert, stimuleert en ondersteunt wetenschappelijk onderzoek van andere actoren naar VGT.

ALGEMENE DOELSTELLING 2

Het VGTC onderneemt acties ter ontwikkeling van VGT en ondersteunt initiatieven van andere actoren ter ontwikkeling van VGT.

ALGEMENE DOELSTELLING 3

Het VGTC ontwikkelt leermiddelen met het oog op het onderwijzen van VGT op verschillende niveaus aan verschillende doelgroepen.

ALGEMENE DOELSTELLING 4

Het VGTC is het informatiecentrum en aanspreekpunt voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

ALGEMENE DOELSTELLING 5

Het VGTC optimaliseert zijn personeels- en financieel beleid om op die manier tot een professionele vereniging te evolueren en een kwaliteitsvolle werking te garanderen.

Zoals eerder vermeld, veranderen de algemene doelstellingen van het VGTC niet. Er wordt gekozen om één prioriteit voorop te stellen, die uitgewerkt wordt in een concreet inhoudelijk project. Ook worden er andere en nieuwe klemtonen gelegd in de concrete acties om deze doelstelling te behalen. Een bijkomend verschil met de voorbije beleidsperiode is dat we de prioriteiten en acties beperken en de planning meer in verhouding staat tot de toegekende middelen en de huidige mogelijkheden van het VGTC.

De voorbije vier jaar heeft het VGTC vooral geïnvesteerd in descriptief onderzoek naar de basisgrammatica van VGT (algemene doelstelling 1). Het uitbreiden van die kennis was onontbeerlijk voor het verder ontwikkelen van toegepaste leermaterialen en de verspreiding van de kennis. Ook voor de komende beleidsperiode wil het VGTC inzetten op eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek, maar verlegt het de nadruk van grammaticale topics naar **lexicografisch onderzoek**. De focus van dit onderzoek ligt op de uitbreiding van het reeds bestaande **woordenboek VGT-Nederlands / Nederlands-VGT**. Dit wordt een complex en groot inhoudelijk project voor het

VGTC. De inhoud, de aanpak en de verwachte resultaten van dit project worden verder toegelicht (zie sectie 4.3).

Dergelijk lexicografisch onderzoek en de concrete resultaten zullen ook bijdragen tot de realisatie van algemene doelstelling 2 (de ontwikkeling van VGT) en algemene doelstelling 3 (de ontwikkeling van leermiddelen). Enerzijds draagt de uitbreiding van het digitale woordenboek bij tot corpusontwikkeling van VGT en anderzijds is het een onmisbaar hulpmiddel voor VGT-leerders, zij het dove mensen die de taal op latere leeftijd leren of horende personen die VGT als vreemde taal verwerven. Het woordenboek is daarenboven ook een referentie voor iedere VGT-gebruiker (doof en horend) bij twijfel over de juistheid van een bepaald gebaar of louter om meer te weten te komen over het VGT-lexicon. Uiteraard kan het woordenboek ook een uitkomst bieden wanneer een VGT-talige van een bepaald gebaar het Nederlandse equivalent wil opzoeken. De uitbreiding van deze tool komt dus een brede groep mensen ten goede.

Hiernaast blijft het VGTC in haar activiteiten verdere aandacht besteden aan de andere algemene doelstellingen. Dit door vooral op het elan verder te gaan maar met, waar nodig, een andere invalshoek ingegeven door wat het centrum leerde uit de voorbije beleidsperiode.

4.3 Concrete doelstellingen

Algemene doelstelling 1

Het VGTC onderneemt eigen toegepast wetenschappelijk onderzoek naar VGT en coördineert, stimuleert en ondersteunt wetenschappelijk onderzoek van andere actoren naar VGT.

Voor de volgende beleidsperiode bestaat deze algemene doelstelling uit één groot inhoudelijk project met verschillende concrete doelstellingen.

Concrete doelstelling 1.1

Het VGTC doet lexicografisch onderzoek naar VGT met als doel het bestaande woordenboek VGT - Nederlands / Nederlands - VGT uit te breiden.

Op de website <http://gebaren.ugent.be/> wordt het woordenboek VGT - Nederlands / Nederlands - VGT aangeboden.

Dankzij een deelonderzoek van het project *De dovengemeenschap in Vlaanderen: doorlichting, sensibilisering en standaardisering van de Vlaamse Gebarentaal*, dat kadert binnen het Programma Beleidsgericht Onderzoek van het Ministerie van

de Vlaamse Gemeenschap (98/20/129), werd de inhoud van dit woordenboek aangeleverd. Een tweejarig onderzoek *Sociolinguïstisch Onderzoek van de Vlaamse Gebarentaal* (VGT) van de UGent, gefinancierd door het BOF (B/00056 - BOF/2-4/BOF2002), maakte de productie van dit digitale woordenboek mogelijk.

In 2004 werd het woordenboek gelanceerd. De website heeft niet alleen een wetenschappelijke en innoverende waarde, maar lenigt ook een grote maatschappelijke nood. Een belangrijke doelstelling van beide eerder vermelde projecten was immers om op basis van het lexicografisch onderzoek een instrument — meer bepaald een gebarenwoordenboek in boekvorm én in elektronisch formaat — te ontwikkelen ter ondersteuning van het onderwijs van dit lexicon. De nood aan dit woordenboek was (en is) immers groot bij verschillende instanties. Zo was er voor de leerkrachten in de Vlaamse dovenscholen geen woordenboek om op terug te vallen wanneer ze voor een bepaald begrip geen gebaar kennen. Hetzelfde geldt voor de leerkrachten in de opleidingen tolk VGT. Daarnaast wachtten ook de verschillende organisaties (zoals bijv. Fevlado) die op verschillende plaatsen in Vlaanderen cursussen VGT organiseren en enkele centra voor volwassenenonderwijs (CVO), op dit instrument. Het is ten slotte interessant voor al wie op welke manier dan ook met de Vlaamse Gebarentaal in contact komt.

De ontsluiting van VGT-lexicon werd in 2004 deels bereikt. Hoewel het oorspronkelijk de bedoeling was het woordenboek (enkel) in boek- en cd-romvorm uit te brengen, is er uiteindelijk voor een website en ook een DVD geopteerd. Zo kan het woordenboek blijvend aangevuld en aangepast worden.

Momenteel bestaat het woordenboek uit de “basis”-woordenschat van de Vlaamse Gebarentaal. Vooral gebaren voor begrippen die verwant zijn met algemene thema's zoals familie, gezondheid, kleuren, kleding, beroepen, enz. werden opgenomen. Ook zijn er twee aparte rubrieken op de website terug te vinden waarin geen lemma's zijn opgenomen maar wel enerzijds de cijfers in VGT en anderzijds het handalfabet¹².

Sinds de afwerking van het project en de lancering van het woordenboek (waarvan ook een DVD werd gemaakt) in 2004, is gebleken dat het inderdaad voldoet aan een brede maatschappelijke nood. De website wordt veelvuldig en door veel verschillende organisaties en personen geraadpleegd. Het is een hulpmiddel voor zowel onderwijzers van VGT als voor diegenen die de taal aan het leren zijn. Anderzijds zorgt het woordenboek ook voor de aanvaarding van VGT als een volwaardige taal en verhelpt het aan de idee dat VGT slechts een hulpmiddel zou zijn.

Het woordenboek in de huidige uitwerking bevat niet alle gebaren van de Vlaamse Gebarentaal, wat ook aangegeven wordt op de website. Op dit moment

¹² Een handalfabet of vingeralfabet is een verzameling handvormen waarmee alle letters van een alfabet worden uitgebeeld. Het spellen van woorden met behulp van de handvormen uit het handalfabet wordt vingerspelling genoemd. Vingerspelling wordt in gebarentaal gebruikt voor woorden en namen waar nog geen gebaar voor bestaat, of als één van de gesprekspartners het gebaar nog niet kent. Het kan ook worden gebruikt voor het benadrukken of verduidelijken van afkortingen, termen of eigennamen.

zijn slechts een deel van de bestaande gebaren opgenomen, wat soms leidt tot kritiek van gebruikers. Enerzijds is het frustrerend als een docent VGT of een student VGT een bepaald gebaar wil controleren, maar dit niet kan terugvinden in het woordenboek. Anderzijds geeft het ook een foutief beeld over VGT, alsof zij slechts zou beschikken over het beperkte aantal gebaren die nu gepubliceerd zijn. Alhoewel men op de website zelf stelt dat het woordenboek dient uitgebreid te worden, is dit nog niet kunnen gebeuren. Daarenboven is taal dynamisch en verandert zij naargelang de maatschappij en de taalgebruikers evolueren. Dit is niet anders voor VGT. Integendeel, de Vlaamse Gebarentaal veranderde de afgelopen vijf jaar, onder meer dankzij haar erkenning, naar alle waarschijnlijkheid aan een vlugger tempo dan gangbaar is voor het gesproken Nederlands.

Gedurende zes jaar werd het woordenboek VGT/Nederlands – Nederlands/VGT niet aangepast of aangevuld. De projectmedewerkers opteerden echter net voor een digitale versie van het woordenboek omdat dit hen zou toelaten om op een makkelijke en vlugge manier het woordenboek uit te breiden. Echter door het uitblijven van financiële middelen werd dit nog niet waargemaakt. De vraag naar meer geregistreerde gebaren en naar het ontsluiten van meer VGT-woordenschat is echter nog steeds pertinent. Het VGTC onderschrijft dat en erkent de urgentie om eraan te voldoen. Vandaar dat het VGTC tijdens de beleidsperiode 2012 - 2015 enkele concrete acties plant om deze doelstelling te realiseren:

Actie 1

Bepalen welk lexicon zal onderzocht worden met het oog op de uitbreiding van het woordenboek.

In eerste instantie denken we aan lexicon zoals:

1. **“Actuele” gebaren** die op korte termijn moeten verzameld en ontsloten worden, onder andere in functie van de ontwikkelingen rond VGT op de VRT (zie ook 2.3.2). Het gaat om “nieuwe” gebaren die vaak door jongeren gebruikt worden en snel verspreid worden, vooral via het internet. Het gaat hier onder andere om gebaren voor de “nieuwe media”, zoals iPad, iPhone, tablet, ooVoo, facebook, twitter, enz. waarvoor razendsnel gebaren gemaakt en verspreid worden. Ook politieke gebaren, juridische gebaren en reeds vaststaande naamgebaren vallen hieronder. Deze verzamelde gebaren komen in eerste instantie niet onmiddellijk in het woordenboek terecht maar worden via een ander kanaal (website) gepubliceerd. Soms is het zo dat er twee of drie gebaren “in competitie” zijn en dat één uiteindelijk de bovenhand krijgt. De op te richten dynamische “tussen”website zou hierin een regulerende rol kunnen spelen, maar enkel in nauwe samenwerking met de Dovengemeenschap. Eens een gebaar voldoende aanvaarding kent, kan het opgenomen worden in het woordenboek VGT/Nederlands – Nederlands/VGT. Wat betreft de naamgebaren, die ook onder deze categorie vallen, zijn er reeds een aantal naamgebaren voor steden en landen opgenomen in het

woordenboek, maar er ontbreken er nog heel wat. Ook naamgebaren van personen zouden opgenomen moeten worden. Het gaat dan niet alleen om “bekende (dove) Vlamingen”, maar ook om belangrijke buitenlandse personen zoals bijvoorbeeld Nelson Mandela of Barack Obama. Soms gebeurt het ook dat er in Vlaanderen een ander naamgebaar gebruikt wordt dan het naamgebaar (vooral voor plaatsnamen dan) zoals dat gebruikt wordt door de plaatselijke Dovengemeenschap. In dat geval zullen beide opgenomen worden met respectievelijk de vermelding “Vlaams gebaar” of “inheems gebaar”. Een mooi voorbeeld is “Hongarije” waar het gebaar dat door (sommige oudere) VGT-taligen verschilt van het in Hongarije gebruikte gebaar.¹³

2. **Gebaren die op langere termijn kunnen verzameld en ontsloten worden.** Hieronder wordt onder meer dagelijkse veelgebruikte woordenschat verstaan. In het woordenboek zijn er nu relatief meer zelfstandige naamwoorden opgenomen dan werkwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of bijwoorden. Ook ontbreekt de meer sociale woordenschat (bv. begroetingen als “goedemorgen”). Dit heeft te maken met het uitlokkingsmateriaal waarvoor vaak concrete voorwerpen gebruikt werden, omdat dat nu eenmaal het eenvoudigst was om mee te beginnen. Daardoor zijn een aantal dagelijkse, hoogfrequente gebaren niet opgenomen en dat wordt aanvoeld als een groot tekort. In VGT bestaan er **gebaren met een verplichte orale component (goc)** die vaak moeilijk vertaald kunnen worden met één Nederlands woord. Dergelijke gebaren werden al onderzocht in West-Vlaanderen (en deze kunnen aan het woordenboek toegevoegd worden), maar nog niet in de andere regio’s. Opnieuw gaat het hier om hoogfrequente gebaren die niet zo eenvoudig uitgelokt kunnen worden. Het gaat om een variatie aan woordsoorten, van voegwoorden over modale hulpwerkwoorden tot emblemen. De methodologie ontwikkeld voor het onderzoek naar de West-Vlaamse goc’s in het kader van de masterscriptie van Eveline Huys¹⁴ kan ook in de andere regio’s gebruikt worden (zie ook Actie 2).

3. **Reeds bestaand materiaal dat in het woordenboek kan opgenomen worden.** In het kader van de masterscriptie van Eveline Huys (2008) werden reeds 45 West-Vlaamse goc’s verzameld en geanalyseerd. Deze kunnen, eens dit deelonderzoek ook in de andere regio’s werd uitgevoerd, toegevoegd worden aan het woordenboek. Ook stelt het VGTC voor om in samenwerking met de bestaande opleidingen VGT / tolk VGT¹⁵ na te gaan welk lexicon zij in huis hebben. Mogelijks is ook daar heel wat materiaal te vinden dat, na analyse, kan

¹³ Enkele (vooral oudere) VGT-gebaarders gebruiken voor het land Hongarije hetzelfde VGT-gebaar als voor het concept “honger”, terwijl in het land zelf een ander gebaar wordt gebruikt. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor landnaamgebaren als Brazilië, Mexico...

¹⁴ Huys, Eveline. 2008. Idiomatic taalgebruik in de Vlaamse Gebarentaal. Masterverhandeling, Universiteit Gent.

¹⁵ Opleiding VGT / Tolk VGT aan het VSPW te Sint-Amandsberg, de opleiding VGT / Tolk VGT aan het CVO te Mechelen, de bachelor opleiding toegepaste taalkunde VGT aan Lessius Hogeschool Antwerpen en de cursussen VGT georganiseerd door Fevlado-Diversus.

ontsloten worden. Voor het bepalen van het “soort” woordenschat dat zal verzameld worden om dan uiteindelijk op te nemen in het woordenboek zal gewerkt worden met prioriteitenlijsten met de te bestuderen begrippen. Uit welke domeinen deze begrippen kunnen komen, werd hierboven reeds verduidelijkt. De opsomming is gebaseerd op een overleg tussen het VGTC en Fevlado, waarbij de federatie aangaf wat volgens haar de meer belangrijke domeinen zijn, en op de recente ontwikkeling binnen de beheersovereenkomst van de VRT (zie 2.3.2). Hierbij zal verder ook worden gesteund op het reeds bestudeerde lexicon en op reeds bestaande woordenboeken voor diverse andere gebarentalen.

Voor dit lexicografisch onderzoek zal een stuurgroep opgericht worden bestaande uit mensen van Fevlado en mensen van het VGTC om het lexicografisch onderzoek te ondersteunen, op te volgen en te begeleiden (bv. in het zoeken naar geschikte informanten voor de verschillende deelonderzoeken, bij het controleren van in het woordenboek op te nemen gebaren, enz.).

Actie 2

Aanleggen van een corpus en verzamelen van bestaande gebaren.

De **methodologie** voor het verzamelen van de gebaren en vastleggen van het corpus zal verschillen per lexicale categorie.

1. Voor de **actuele gebaren** komt het er op aan een systeem op te zetten waarbij dergelijke gebaren kort op de bal worden ontsloten. Een dergelijk systeem bestaat onder andere al voor de Nederlandse Gebarentaal (zie www.gebarententrum.nl) en de Waalse Gebarentaal (zie www.lsf.be). Het VGTC zal met beide partners nagaan op welke manier zij te werk gaan en deze methodologie waar nodig aanpassen en dan toepassen voor VGT. Het gaat hierbij over het bevragen van de Dovengemeenschap via een open oproep waarbij gebaren kunnen ingestuurd worden. Een groep van experts beoordeelt de inzendingen en geselecteerde gebaren komen op een voorlopige website terecht. Die website is interactief van aard, waarbij mensen kunnen reageren op de gepubliceerde gebaren (in termen van: correct, fout, gekend, ongekend, veel gebruikt, regiogebonden etc.).
2. Wat betreft de gebaren die op **langere termijn** kunnen verzameld en ontsloten worden, zal gewerkt worden met regionale verantwoordelijken. Voor het verzamelen van gebaren die deel uitmaken van het conventionele lexicon van VGT –hieronder vallen ook de eerder vermelde goc’s-, wordt per regio ¹⁷ een verantwoordelijke (een “native” gebarentalige) aangeduid die belast is met het uitlokken en vastleggen van de gebaren bij de informanten in spontane conversaties. De informanten zijn VGT-taligen die voldoen aan bepaalde vereisten (leeftijd, scholing,

¹⁷ De Vlaamse Gebarentaal kent vijf regionale varianten die samenvallen met de provincies; de Oost-Vlaamse, de West-Vlaamse, de Antwerpse, de Limburgse en de Vlaams-Brabantse variant. Alhoewel de verschillen niet meer overheersend zijn, is het een bewuste keuze om in taalkundig onderzoek over VGT deze variatie mee te nemen.

kennis en gebruik van Vlaamse Gebarentaal...).¹⁸ Het doel is om op basis van de lijsten (zie actie 1) de gebaren die in de eigen regio worden gebruikt, te registreren. Deze gebaren worden digitaal opgenomen. De verantwoordelijken, indien dit iemand anders is dan personeel van het VGTC, worden door het VGTC opgeleid over welke methodologie er moet gehanteerd worden bij het uitlokken van de data. Gebaren met een verplichte orale component (goc's) uitlokken, vraagt een andere methodologie dan het verzamelen van dagdagelijks lexicon. Het protocol wordt door de medewerkers van het VGTC uitgeschreven. Hierover wordt bij voorkeur een informatiesessie voorzien waarop alle verantwoordelijken aanwezig zijn, zodat de uitlokking van de data op een uniforme manier gebeurt.

De regionale werking wordt centraal gecoördineerd door de medewerkers van het VGTC om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat in alle regio's op ongeveer hetzelfde moment de gebaren voor dezelfde begrippen worden verzameld. Op geregelde tijdstippen vergaderen de coördinatoren met de regionale verantwoordelijken. Tijdens deze vergaderingen zullen de gebruikte methodologie en mogelijke knelpunten besproken worden. Daarnaast worden op deze bijeenkomsten telkens de lijsten met begrippen uitgedeeld en besproken. Tevens is er de mogelijkheid om eventuele problemen te bespreken.

De regionale verantwoordelijken bezorgen op deze regelmatige bijeenkomsten de uitgelokte data aan de coördinatoren. Daarna kan het opgenomen materiaal door de medewerkers bekeken worden waarbij ze voor elke regio de gevraagde gebaren traceren (hier is de medewerking van de gebarentalige absoluut onontbeerlijk). Het "ruwe" materiaal (de digitale opnames van de conversaties) zal zeker bijgehouden worden, zodat het beschikbaar blijft voor eventueel later onderzoek.

3. De gebaren uit de derde categorie zijn **reeds verzameld**.

Actie 3

Analyse van de geregistreerde gebaren.

De **methodologie** voor het analyseren van de geregistreerde gebaren zal verschillen per lexicale categorie.

1. De analyse van de gebaren die in eerste instantie op een dynamische en interactieve website terecht komen, zal pas gebeuren eens deze gebaren genoeg aanvaarding kennen binnen de gemeenschap. Voor sommige gebaren kan dit een kort proces zijn, voor andere een lang. De bedoeling is dat dit parallel loopt met het verzamelen, analyseren en ontsluiten van de gebaren uit de tweede en derde categorie. De gebaren waarover er, na verloop van tijd, een consensus bestaat –hier zal via de website onderzoek naar gevoerd worden- worden door de gebarentalige

¹⁸ De haalbaarheid hiervan werd reeds aangetoond aangezien dit dezelfde werkwijze is als bij de opstart van het woordenboekproject in 1999.

medewerker van het VGTC opnieuw (afzonderlijk) opgenomen. Deze opnames kennen drie doelen (1) de fonologische analyse, (2) de semantische analyse en (3) publicatie van het gebaar in het woordenboek. Eerst wordt er telkens een beknopte fonologische analyse uitgevoerd. De gebaren worden geanalyseerd volgens de vier parameters 'handvorm', 'articulatieplaats', 'beweging' en 'oriëntatie' en uitgeschreven in Sign Writing². Daarna wordt de betekenis van het gebaar omschreven en dan kan het lemma toegevoegd worden aan het woordenboek.

2. De verzamelde gebaren, die door de medewerkers van het VGTC getraceerd werden in de opnames, worden door één van hen (de gebarentalige) opnieuw (afzonderlijk) opgenomen. Deze opnames kennen drie doelen (1) de fonologische analyse, (2) de semantische analyse en (3) publicatie van het gebaar in het woordenboek. Eerst wordt er telkens een beknopte fonologische analyse uitgevoerd. De gebaren worden geanalyseerd volgens de vier parameters 'handvorm', 'articulatieplaats', 'beweging' en 'oriëntatie' en uitgeschreven in Sign Writing². Daarna wordt de betekenis van het gebaar omschreven en dan kan het lemma toegevoegd worden aan het woordenboek.

Voor de goc's worden ook de orale component en de gebruikscontext beschreven.

3. Een deel van de gebaren uit de derde categorie zijn **reeds geanalyseerd**. Dit is het geval voor de 45 West-Vlaamse goc's. De gebaren op de bestaande VGT-lexicon DVD's die gebruikt worden binnen de (tolk)opleidingen zijn nog niet geanalyseerd. Indien het VGTC de toestemming krijgt om dit materiaal mee op te nemen in het voorgestelde lexicografisch onderzoek, zal dezelfde methodologie gebruikt worden als hierboven beschreven.

Actie 4

De verzamelde, geregistreerde en geanalyseerde gebaren ontsluiten.

Het hoofddoel van de eerste algemene doelstelling is de uitbreiding van het bestaande woordenboek. Acties één tot en met drie zullen zorgen voor de verzameling en analyse van nog niet ontsloten VGT-lexicon, dat uiteindelijk toegevoegd wordt aan de bestaande database met publicatie op de website <http://gebaren.ugent.be/>. Op deze manier voldoet het VGTC aan een dringende en terechte vraag van de VGT-gemeenschap. Deze actie draagt ook direct bij tot het verhogen van de zichtbaarheid, de status en de toegankelijkheid van VGT. Dit proces hoeft echter niet lineair te zijn. Het is niet noodzakelijk dat alle gebaren verzameld en geanalyseerd zijn, vooraleer ze gepubliceerd worden. Idealiter zal het woordenboek gedurende vier jaar continu aangevuld en bijgewerkt worden. Een deel van de gebaren zal in eerste instantie op de meer interactieve website gepubliceerd worden en pas later in het woordenboek opgenomen worden. Andere gebaren zullen al vrij snel kunnen ontsloten worden via het bestaande woordenboek.

Of de bestaande DVD wordt aangevuld naar analogie van de website, zal in functie van de timing bekeken worden eens het lexicon werd verzameld en geanalyseerd.

Actie 5

Het bestaande lexicon opgenomen in het woordenboek kritisch bekijken.

Sinds de lancering van het online woordenboek tot nu hebben enkele VGT-taligen laten weten dat bepaalde opgenomen gebaren toch niet helemaal correct zouden zijn of dat zij een heel erg beperkt gebruik kennen (bijvoorbeeld niet representatief voor de hele regio, maar enkel voor leerlingen van een bepaalde school). Tot nu toe werd deze feedback niet verwerkt in het bestaande woordenboek omdat hiervoor geen middelen (financieel en personeel) waren. Het zou echter goed zijn om het lexicon dat nu reeds opgenomen is, samen met het nieuwe lexicon dat zal verzameld worden te laten screenen op correctheid en representativiteit. Deze controle gebeurt in samenspraak met o.a. de regionale verantwoordelijken en de medewerkers van het VGTC. Indien bepaalde reeds opgenomen lexicale items inderdaad niet correct blijken te zijn, zullen deze opnieuw moeten geregistreerd, geanalyseerd en gepubliceerd worden. Bij gebaren die na controle een erg beperkt gebruik blijken te kennen, wordt dit vermeld als bijkomende opmerking.

Actie 6

Het bestaande format kritisch bekijken en onderzoeken welke nieuwe technologische ontwikkelingen bijdragen tot een gebruiksvriendelijker en meer verklarend woordenboek.

Het huidige woordenboek is eerder een glossarium met enkel lexiconlijsten Nederlands - VGT / VGT - Nederlands dan een echt vertalend of verklarend woordenboek waarin voorbeeldzinnen en gebruikscontexten gegeven worden. Tijdens de volgende beleidsperiode kan het centrum een kleinschalig onderzoek uitvoeren naar wat het beste format is voor een gebarentaalwoordenboek. Er bestaan momenteel wereldwijd dergelijke online woordenboeken waardoor een vergelijking van de verschillende methodes mogelijk is. Deze resultaten kunnen vertaald worden naar een model dat de "best practices" vooropstelt en waar het woordenboek Nederlands - VGT / VGT - Nederlands na verloop van tijd zou kunnen naar evolueren. Het aanpassen van het huidige format ligt niet binnen de scope van de beleidsperiode 2012 - 2015 maar er kan al gestart worden met de voorbereidingen.

Daarnaast zien we dat landen met een digitaal gebarentaalwoordenboek ook nieuwe technologische ontwikkelingen gebruiken om hun database nog meer te ontsluiten. Zo bestaan er van verschillende gebarentalen ook iPad-, iPhone- en iPod-woordenboek apps¹⁹. Dit is er (nog) niet voor het woordenboek dat

¹⁹ Hierbij enkele links naar dergelijke "apps". De applicatie van het woordenboek Nederlandse Gebarentaal (iSignNGT):

<http://itunes.apple.com/us/app/isignngt/id422707818?mt=8>.

Ook voor de Amerikaanse Gebarentaal bestaat een app:

<http://itunes.apple.com/us/app/asl-dictionary/id353574642?mt=8>.

Vlaanderen kent, maar zou een interessante meerwaarde kunnen bieden. Enerzijds zal het bijdragen tot de bekendmaking van VGT en van het woordenboek. Dit is een te onderzoeken piste. Het VGTC zelf bezit geen technische kennis om een dergelijke toepassing uit te werken maar kan hiervoor wel samenwerken met gespecialiseerde instellingen en het Nederlands Gebarent centrum dat een dergelijke app reeds ontwikkelde.

Concrete doelstelling 1.2

Het VGTC rapporteert over het eigen onderzoek van VGT op een voor zowel horende als dove geïnteresseerden toegankelijke wijze.

Over het lexicografisch onderzoek dat het VGTC zal uitvoeren, zal ook door het VGTC gerapporteerd worden. Hieronder onderscheiden we volgende acties:

Actie 1

Resultaten van het lexicografisch onderzoek bundelen.

Het lexicografisch onderzoek, zoals beschreven onder de concrete doelstelling 1.1, bestaat uit verschillende deelprojecten. De resultaten van de deelprojecten worden tijdens de loop van het project gebundeld en uitgeschreven.

Actie 2

Rapportering over de onderzoeksresultaten.

Over deze onderzoeksresultaten zal ook tijdens de komende beleidsperiode verder gerapporteerd worden, zoals dit ook het geval was voor het onderzoek dat de afgelopen vier jaar gevoerd werd. Het gaat hier dan om nieuwe resultaten in verband met het lexicografische onderzoek. Deze zullen gepresenteerd worden op de website van het VGTC in geschreven Nederlands en in VGT in de loop van de beleidsperiode.

Actie 3

Organisatie van workshops/lezingen over de onderzoeksresultaten.

Naast een online aanbod van de onderzoeksrapporten, plant het VGTC ook om tijdens workshops/lezingen de nieuwe bevindingen over het lexicon van VGT te verspreiden.

Algemene doelstelling 2

Het VGTC onderneemt acties ter ontwikkeling van VGT en ondersteunt initiatieven van andere actoren ter ontwikkeling van VGT.

De tool voor de Franse Gebarentaal is vooral een eerste verkenning van de LSF:
<http://itunes.apple.com/fr/app/signes/id337293654?mt=8>.

De uitvoering van de eerste algemene doelstelling en het behalen van het vooropgestelde resultaat (uitbreiding woordenboek) draagt actief bij tot de ontwikkeling van VGT. Dit is een project dat zowel bijdraagt tot corpusplanning als tot statusplanning van VGT.

Het verzamelen van bestaand lexicon, dat op dit moment nog niet werd vastgelegd, is een eerste stap tot een corpus – op lexicaal niveau – van VGT. Een corpus van een bepaalde taal kent verschillende positieve gevolgen voor de taal en de gemeenschap zelf. Zo zal een meer uitgebreid woordenboek een correcter beeld geven van de rijkheid en complexiteit van Vlaamse Gebarentaal. Een woordenboek met een beperkt aantal lemma's zou de indruk kunnen wekken dat VGT, in vergelijking met gesproken talen, een minder ontwikkelde of onderontwikkelde taal is. Deze opvatting kan men counteren door verder te investeren in het woordenboek waardoor de taal ook een hogere status zal krijgen dan nu (soms) het geval is. Een woordenboek dat een correct (maar daarom geen volledig) beeld geeft van een taal veegt misverstanden van de baan en erkent de taal en haar evolutie.

Concrete doelstelling 2.1

Het VGTC ontsluit reeds bestaand onderzoek naar VGT door er op een doelgroepengerichte manier over te rapporteren.

In de komende beleidsperiode wenst het VGTC de activiteiten om bestaand onderzoek verder te verspreiden aan te houden.

Actie 1

Online rapportering over de onderzoeksresultaten in Vlaamse Gebarentaal.

Concreet zal het VGTC onderzoeksrapporten naar VGT vertalen en publiceren op de eigen website. Het aanbieden van informatie over VGT in VGT is om verschillende redenen belangrijk en gewenst. De manier waarop men echter taalkundige informatie het best aanbiedt in een gebarentaal, is nog niet duidelijk. Het VGTC zelf, alsook andere buitenlandse onderzoekscentra, leveren inspanningen om aan de vraag naar informatie in gebarentaal tegemoet te komen. Voornamelijk resulteert dit in de vertaling van een onderzoeksrapport (of ander document) in een geschreven taal in (een) gebarentaal. Er is echter op dit moment weinig geweten over hoe dove mensen zelf het liefst dergelijke informatie gepresenteerd krijgen. Het VGTC wil een VGT-aanbod realiseren dat effectief bruikbaar en gepast is voor VGT-taligen die zich willen verdiepen in de thema's waar het centrum rond werkt. Deze actie omvat bijgevolg meer dan het louter vertalen van bestaande documenten.

Actie 2

Organisatie van workshops/lezingen over de onderzoeksresultaten.

Uit anekdotes en ervaringen van de medewerkers en bestuursleden van het VGTC blijkt dat persoonlijke of face-to-face contacten waarbij een bepaald

onderzoek en de resultaten worden toegelicht, een erg efficiënte manier van informatie overdracht is. Vandaar dat het VGTC, naast online informatieverbreiding, ook over de bestaande onderzoeken verder workshops en studiemomenten zal organiseren en zal ingaan op vragen van organisaties om lezingen over het gevoerde onderzoek te verzorgen.

Concrete doelstelling 2.2

Het VGTC verspreidt informatie over VGT bij een horend publiek om op die manier een positieve attitude tegenover VGT te bevorderen.

Actie 1

Het VGTC houdt lezingen voor een horend (leken)publiek over VGT.

Het gaat dan om voordrachten voor een ruim horend publiek binnen bv. Davidsfonds, Markant of Athena-kringen. Het thema van deze lezingen is gericht op de Vlaamse Gebarentaal en haar taalkundige aspecten.

De informatieverbreiding kan gebeuren op eigen initiatief door middel van workshops of lezingen, of op vraag van een bepaalde organisatie.

Concrete doelstelling 2.3

Het VGTC ondersteunt initiatieven van andere partijen ter ontwikkeling van VGT.

Net als tijdens de vorige vier jaar (en eerder) zal het VGTC vragen om taalkundig advies met betrekking tot VGT beantwoorden. Ook wil het VGTC andere partijen ondersteunen bij hun projecten omtrent VGT, op voorwaarde dat het VGTC achter de visie en de aanpak van die andere partijen kan staan.

Actie 1

Het VGTC beantwoordt vragen om taalkundig advies omtrent VGT.

Het centrum zorgt ervoor dat horende en dove geïnteresseerden met hun taalkundige vragen terecht kunnen bij het VGTC. Hiervoor zijn de geijkte kanalen beschikbaar; telefoon (het VGTC behoudt een eigen gsm-nummer), sms, e-mail, post, ooVoo²⁰ en persoonlijk contact. Afhankelijk van de complexiteit van de vraag houdt het VGTC er aan om binnen een redelijke termijn en zo vlug als mogelijk deze vragen te beantwoorden.

Actie 2

Het VGTC adviseert en ondersteunt andere organisaties bij projecten omtrent VGT.

²⁰ ooVoo is een softwareapplicatie waarbij mensen met beeld, geluid en tekst met elkaar, op afstand, kunnen communiceren. Het programma is vergelijkbaar met Skype en wordt door de Vlaamse Dovengemeenschap gebruikt voor communicatie in VGT.

Indien andere organisaties projecten willen opzetten die de ontwikkeling en/of verankering van VGT vooropstellen, en hierbij een beroep wensen te doen op de expertise van het VGTC, dan staat het centrum daarvoor open. Toch behoudt het VGTC zich het recht om enkel projecten te ondersteunen die stroken met de eigen visie.

Algemene doelstelling 3

Het VGTC ontwikkelt leermiddelen met het oog op het onderwijzen van VGT op verschillende niveaus aan verschillende doelgroepen.

Net als in het vorige beleidsplan wordt deze doelstelling niet als onmiddellijk prioritair beschouwd. Daarbij gaan we ervan uit dat de resultaten van het eigen onderzoek hun toepassing vinden in de verschillende opleidingen VGT. Dit was ook het geval (zie evaluatie beleidsplan 2008 – 2011).

Algemene doelstelling 4

Het VGTC is het informatiecentrum en aanspreekpunt omtrent VGT voor binnenlandse en buitenlandse betrokkenen en belangstellenden.

De positie als informatiecentrum en aanspreekpunt omtrent VGT heeft het centrum reeds verworven. De organisatie is gekend als hét contactpunt voor (taalkundige) vragen omtrent de Vlaamse Gebarentaal. De bedoeling is om deze dienstverlening verder te waarborgen en uit te breiden. Daarbij komt de nadruk op het proactief verspreiden van informatie naast enkel het ingaan op vragen die het VGTC bereiken.

Concrete doelstelling 4.1

Het VGTC onderhoudt de website en breidt de informatie in VGT uit.

De vernieuwde website van het VGTC is uitgewerkt in lijn met de nieuwe huisstijl en is een dynamische website waar regelmatig nieuws en informatie op gepubliceerd wordt.

Tijdens de komende beleidsperiode zal er verder aandacht gaan naar de website en dit op verschillende manieren.

Actie 1

Het VGTC biedt op haar website (meer) algemene informatie in VGT aan.

Enerzijds wordt er meer geïnvesteerd in het publiceren van informatie in VGT. Momenteel is de website beschikbaar in het Nederlands en het Engels. De algemene informatie over het VGTC en haar werking is ook vertaald naar VGT. Enkel de onderzoeksrapporten en de nieuwsitems moeten nog vertaald worden.

Actie 2

Het VGTC biedt op haar website (meer) taalkundige informatie in VGT aan.

De eerste stappen zijn in de voorbije beleidsperiode gezet om ook de onderzoeksrapporten te vertalen naar VGT.

Daarnaast wil het VGTC haar website nog meer inzetten in het verspreiden van nieuws over VGT- en gebarentaalonderzoek in het algemeen. Hiermee wil de organisatie een zo'n ruim mogelijk publiek bereiken en daarbij ligt de nadruk – opnieuw – op het belang van VGT op de website.

Concrete doelstelling 4.2

Het VGTC onderzoekt hoe de sociale media kunnen bijdragen tot meer naambekendheid en uitstraling.

De acties die tijdens de beleidsperiode 2008 – 2011 werden genomen om het VGTC meer uitstraling en naambekendheid te geven (zoals te lezen in de beleidsevaluatie) worden de komende jaren aangehouden. Daarenboven wil de organisatie nagaan hoe sociale media, die erg in trek zijn bij de Dovengemeenschap, zoals Facebook en Twitter, kunnen bijdragen tot de bekendheid en de toegankelijkheid van het centrum. Op welke manier het VGTC zich wenst te profileren op dergelijke netwerksites zal door het bestuur bekeken worden.

Concrete doelstelling 4.3

Het VGTC verspreidt informatie naar dove mensen omtrent VGT.

De inspanningen die het VGTC reeds sinds de oprichting levert om informatie, met name taalkundige informatie, over VGT te verspreiden naar de Dovengemeenschap, worden onverminderd verdergezet.

Actie 1

Het VGTC organiseert informatiemomenten over de taalkundige aspecten van VGT voor dove mensen.

Door de organisatie van workshops, lezingen en discussiemomenten hoopt het VGTC de taalkundige aspecten van VGT te ontsluiten. Het VGTC gaat hierin proactief te werk en licht, op gepaste manier, verschillende taalkundige topics toe aan dove mensen.

Actie 2

Het VGTC onderzoekt welke de meest efficiënte manier is om dove mensen te informeren over taalkundige aspecten van VGT.

Hoe dove personen het liefst informatie over de taalkundige aspecten van VGT gepresenteerd krijgen, is op de dag van vandaag nog niet duidelijk. Het VGTC zal blijven zoeken naar de beste manier om dove mensen te betrekken bij en te informeren over gebarentaalinguïstiek, en dit bij voorkeur samen met hen.

Algemene doelstelling 5

Het VGTC onderneemt acties om tot een professionele vereniging te evolueren en een kwaliteitsvolle werking te garanderen.

De evolutie naar een professionele vereniging is zonder twijfel ingezet. Door de erkenning en de structurele subsidie voor personeel is deze ontwikkeling in een stroomversnelling gekomen. Er moet blijvend geïnvesteerd worden in acties die bijdragen tot een professionele en kwaliteitsvolle werking. De volgende concrete doelstellingen vloeien voort uit wat het VGTC geleerd heeft tijdens de eerste beleidsperiode.

Concrete doelstelling 5.1

Het VGTC optimaliseert zijn personeels- en vrijwilligersbeleid.

Het VGTC blijft, ook met een erkenning en een structurele subsidie voor personeel, een organisatie die een groot deel van haar activiteiten realiseert dankzij de inzet van vrijwilligers. Het uitbouwen van een vrijwilligersbeleid blijft een aandachtspunt voor het centrum. De vooropgestelde acties uit het vorige beleidsplan voor deze concrete doelstelling werden niet gerealiseerd. Gezien de nieuwe klemtonen in de werking, zal bekeken worden met de personeelsleden (en bepaalde vrijwilligers) of zij hun kennis en vaardigheden op bepaalde domeinen zullen bijschaven.

Verder wil de organisatie investeren in de begeleiding van de (vaste en tijdelijke) betaalde krachten door een **halftijdse afgevaardigde bestuurder** aan te werven. Het probleem in de afgelopen vier jaar was dat de hele werking van het VGTC opgevolgd moest worden door de Raad van Bestuur van het VGTC en dat deze raad enkel uit vrijwilligers bestaat die reeds een voltijdse baan hebben. De werklust van de vrijwillige bestuurders van het VGTC is dan ook zo hoog geworden dat niemand het nog wenselijk vindt om op dezelfde manier nog vier jaar verder te werken. Een halftijdse afgevaardigde bestuurder is dus een absolute noodzaak. Dit wordt verder toegelicht onder punt 5.1.

De interne structuur van het bestuur en de procedure tot lidmaatschap werden reeds onder de loep genomen. In de komende beleidsperiode zal het er op aan komen om de vereniging en haar vernieuwde, meer laagdrempelige procedure tot lidmaatschap (nog meer) bekend te maken.

Concrete doelstelling 5.2

Het VGTC investeert in contacten met de Dovengemeenschap.

De contacten met de Dovengemeenschap situeren zich op twee niveaus: intern en extern. Interne contacten staan voor de vertegenwoordiging van leden van de Dovengemeenschap in het VGTC, als lid van de vereniging. Contacten tussen het centrum als organisatie en vertegenwoordigers van dovenorganisaties of de Dovengemeenschap bij gemeenschappelijke projecten of bepaalde activiteiten zijn externe contacten.

Voor wat betreft de interne banden tussen het VGTC en de Dovengemeenschap moet vooral geïnvesteerd worden in de vertegenwoordiging van dove mensen in

de structuur van het VGTC. Er moeten meer dove leden zijn op het niveau van de Raad van Bestuur en de andere vergaderingen. Een organisatie die het kennis- en coördinatiecentrum omtrent Vlaamse Gebarentaal wil zijn, zou een maximale vertegenwoordiging van leden van die taalgemeenschap moeten kennen. De laatste jaren haakten dove leden, omwille van verschillende redenen, vaak af. De organisatie wil samen met de Dovengemeenschap bekijken hoe ze de betrokkenheid van dove geïnteresseerden kan verzekeren.

De externe contacten met de Dovengemeenschap worden automatisch onderhouden dankzij (onder andere) het inhoudelijke project dat het VGTC wenst uit te bouwen in de komende beleidsperiode. Dit komt er immers op vraag van Fevlado, waarbij het VGTC de nood ten volle onderkent en de vraag steunt. Daarnaast onderhouden de personeelsleden en de bestuursleden van het VGTC op geregelde tijdstippen zowel formele als informele contacten met de dovenorganisaties (zoals Fevlado, Fevlado-Diversus, Jong-Fevlado).

Concrete doelstelling 5.3

Het VGTC heeft blijvende aandacht voor een optimale communicatie tussen dove en horende leden binnen de vereniging.

Er wordt tijdens de beleidsperiode 2012 – 2015 gewaakt over de toepassing van de communicatierichtlijnen die in de vorige beleidsperiode werden goedgekeurd (zie bijlage 2). Indien dit nodig zou blijken, worden de richtlijnen opnieuw bekeken en aangepast.

Concrete doelstelling 5.4

Het VGTC optimaliseert zijn financieel beleid.

De vereniging zoekt, naast de structurele subsidies, ook naar andere mogelijke inkomsten. Hiervoor worden mogelijke subsidiekanalen benut door gedurende de beleidsperiode bij relevante instanties aanvragen in te dienen.

5. Opvolging beleidsplan

De realisatie van het actieplan vereist een nauwe samenwerking tussen betaalde en onbetaalde krachten binnen het VGTC. Aangezien het VGTC een kleine vereniging is, zullen we elkaar niet snel uit het oog verliezen. Toch is het nuttig om op gezette tijdstippen het beleidsplan ter hand te nemen en na te gaan of de vooropgestelde doelen gehaald worden met de gewenste resultaten. Van het personeel zal gevraagd worden om hun eigen werk regelmatig te evalueren en op aan de Raad van Bestuur te rapporteren. Formele evaluatiemomenten zullen jaarlijks plaatsvinden naar aanleiding van het jaarverslag en het jaarplan die door de Raad van Bestuur opgesteld worden. Indien blijkt dat de doelstellingen niet realistisch zijn of indien nieuwe / andere noden uit het werkveld opduiken, zal het beleidsplan bijgestuurd worden. De Algemene Vergadering zal de rapportering en planning beoordelen en opvolgen. Eventuele wijzigingen aan het beleidsplan worden aan de Algemene Vergadering voorgelegd en moeten door haar goedgekeurd worden.

DEEL III Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van aanpassingen AV / RvB / personeel van het VGTC

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur ziet er sinds september 2011 als volgt uit:

- Diane Boonen
- Eline Demey (secretaris)
- Roos D'hoore (schatbewaarder)
- Mieke Van Herreweghe
- Myriam Vermeerbergen

Op de Algemene Vergadering van 8 september 2011 nam Katrien Van Mulders (ondervoorzitter en personeelsverantwoordelijke) ontslag uit de Raad van Bestuur. Myriam Vermeerbergen legde haar rol als voorzitter neer. Er werd beslist om in december 2011 vervroegde verkiezingen te houden voor de Raad van Bestuur en om die periode te overbruggen, is er geen interim-voorzitter aangeduid.

ALGEMENE VERGADERING

De Algemene Vergadering bestaat sinds september 2011 uit de volgende effectieve leden:

- Diane Boonen
- Hilda De Maere
- Eline Demey
- Danny De Weerd
- Roos D'hoore
- Geert Dirickx
- Renata Enghels
- Carina Robberecht
- Helga Stevens
- Miek Van Bocxstaele
- Koen Vander Beken
- Mieke Van Herreweghe
- Katrien Van Mulders
- Marijke Van Nuffel
- Myriam Vermeerbergen
- Filip Verstraete

WERKVERGADERING

Een deel van de leden van de Algemene Vergadering en enkele andere personen (toegetroden leden en personeelsleden) zetelt in de Werkvergadering die de inhoudelijke uitwerking van het beleidsplan opvolgt. Om over een grotere groep vrijwilligers te beschikken is de werkvergadering in 2010 uitgebreid met zes

leden, zowel Doven als horenden, met een specifieke interesse voor Vlaamse Gebarentaal.

De Werkvergadering bestaat uit de volgende personen:

- Diane Boonen
- Jasmien Callewier
- Hilda De Maere
- Maartje De Meulder
- Danny De Weerd
- Carolien Doggen
- Renata Enghels
- Tanja Gervoyse
- Eveline Huys (personeelslid)
- Isabelle Heyerick (personeelslid)
- Kimberley Mouvet
- Hilde Nyffels
- Carina Robberecht
- Lieve Roodhooft
- Isabelle Smessaert
- Miek Van Bocxstaele
- Kim Van de Perre
- Mieke Van Herreweghe
- Katrien Van Mulders
- Myriam Vermeerbergen

Bijlage 2: Communicatiebeleid

DOELSTELLING

Fevlado stelt zowel dove als horende medewerkers tewerk. In deze omstandigheden is Vlaamse Gebarentaal de voorkeurstaal. Werknemers zijn deze taal niet altijd even machtig; wie voelt dat hij/zij in een bepaalde werksituatie nood heeft aan een tolk VGT, is zelf verantwoordelijk voor de organisatie hiervan. De uitdaging is om effectieve en niet-onderdrukkende werkrelaties op te bouwen tussen alle collega's.

Dit document wil een goede bedrijfscultuur binnen Fevlado verankeren.

CONTEXT

Het is voor Fevlado, als Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties, met vooral Vlaamse gebarentaalgebruikers als leden, van essentieel belang om haar zichtbaarheid te ontwikkelen en haar geloofwaardigheid te versterken, niet alleen tegenover haar leden of het grote publiek, maar ook tegenover haar personeelsleden. Het is van belang de organisatie op een positieve maar ook correcte manier te positioneren en de interne communicatie in overeenstemming te brengen met de doelstellingen en de externe communicatie. Als Fevlado dus streeft naar een grotere erkenning van Dovencultuur en Vlaamse Gebarentaal in de ruimere maatschappij, moet daar ook intern naar gestreefd worden.

Een goede communicatie tussen alle medewerkers op alle niveaus van de organisatie speelt in op de verwachtingen die de personeelsleden van de organisatie hebben, geeft een gemeenschappelijke betekenis aan het werk van iedereen, en werkt motivatie en betrokkenheid in de hand.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Samenvatting van het artikel: "On Creating a Workable Signing Environment: Deaf and Hearing perspectives" A.M.Young, J.Ackerman en J.G.Kyle, University of Bristol. Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 5;2, Spring 2000

Er is een verschil in betekenis voor doven en horenden van het gebruik van gebaren op de werkplek. Voor doven bestaat de voornaamste betekenis van gebarentaal uit het zichzelf kunnen zijn. De termen betrokkenheid, welbevinden, opbouwen van relaties en het belang van de wil, niet de vaardigheid zijn hier van toepassing. Voor horenden heeft het gebruik van gebarentaal juist als betekenis dat zij moeten veranderen.

Gebarentaal heeft voor hen 3 betekenissen: taalcompetentie, vertrouwen en verplichting van gebarentaal.

Doven en horenden geven dus niet dezelfde betekenis, ervaren andere vormen van uitdaging en zien andere problemen. Voor doven is dit alles meer persoonlijk, terwijl het voor horenden meer om taalbeheersing gaat. Voor doven is de bereidheid om gebarentaal te gebruiken belangrijker dan het niveau voor het opbouwen van effectieve communicatie in werkrelaties. Door hier de nadruk op te leggen kan dit onrust wegnemen bij horende werknemers en kan het gevoel van respect en waarde bij dove werknemers bevorderd worden.

Voor horenden zijn pogingen om gebarentaal te gebruiken mogelijk verbonden met onzekerheid over de professionele identiteit en een aanslag op het zelfvertrouwen. De relatie tussen communicatie, vertrouwen en identiteit is voor doven een dagelijkse ervaring in de horende wereld. Door een open discussie te bevorderen en deze fundamentele ervaringen bij horenden bij het gebruik van gebarentaal op het werk te erkennen, legt men een basis voor wederzijdse steun door de ontdekking van gedeelde ervaringen.

INTERNE COMMUNICATIE

A. REGELS

FEVLADO ALS GEHEEL

- Gebruik in het bijzijn van Dove personen altijd VGT (ook als die personen niet direct bij het gesprek betrokken zijn) of licht kort in VGT toe waar het gesprek over gaat. Hierbij maakt het niet uit of het gesprek plaatsvindt in de werksituatie, tijdens de middagpauze of op de gang waar dove collega's passeren.
Indien het om een persoonlijk gesprek gaat, verlaat dan beter het gedeelte lokaal.
- Wanneer zich een bezoeker meldt, en de Dove collega die hem/haar ontvangt vraagt aan een horende collega om te tolken, dan neemt de horende collega het gesprek of de begeleiding niet over, maar beperkt zich alleen tot tolken.

IN DE BUREAUS

- Telefoneren: collega's die een bureau delen spreken het best onderling af of en wanneer het nodig is dat er toelichting gegeven wordt bij een telefoongesprek.
- Als het gesprek ook voor de Dove persoon belangrijk is, vertaal het gesprek dan nadien in VGT.
- Als het gesprek persoonlijk is, vraag dan aan de collega om het lokaal te verlaten, of verlaat het bureau als je deze deelt met iemand.

VERGADERINGEN

- Alle deelnemers houden rekening met de spelregels van vergaderen met een tolk VGT. Dit houdt onder meer in:
 - Praat/gebaar niet door elkaar heen
 - Steek je hand op als je iets wil zeggen/gebaren
 - Let op de tolk en begin niet te praten/gebaren als de tolk nog aan het vertalen is
- Aan de voorzitter van de vergadering wordt specifiek gevraagd:
 - Geef tolken voldoende tijd om te tolken, en laat dan pas reacties van deelnemers toe
 - Kijk regelmatig naar alle dove en horende deelnemers om te zien of iemand iets wil zeggen

PAUZE

- De voorkeurstaal binnen de gebouwen van Fevlado is de VGT. Dit geldt ook voor de pauzes.
- Indien het moeilijk is om VGT te gebruiken, geef dan zeker toelichting bij het onderwerp van gesprek, zeker wanneer je ziet dat iemand probeert mee te volgen.
- Dove personen: wanneer een horende persoon wil aansluiten bij een gesprek, of blijkt geeft van interesse, probeer dan iets trager te gebaren.

B. TIPS

- Respect hebben voor elkaar betekent ook dat je collega's tips kan/mag geven. Collega's mogen elkaar verbeteren als zij fouten maken in VGT. Alleen zo kan iedereen bijleren, op voorwaarde dat dit op een niet-kwetsende manier gebeurt, en dient als ondersteuning in een leerproces.
- Hoe een manier van gebaren interpreteren, hoe mimiek interpreteren, welke zijn de regels van Dovencultuur? Vraag naar meer duidelijkheid als je het niet begrijpt.
- Als de deur voor je neus wordt toegeslagen, betekent dit allicht dat een dove collega je niet hoorde aankomen.
- Doven gebruiken beter geen stem in de communicatie met horenden; zo leren horenden het snelst VGT. Maar doven moeten wel trager gebaren bij beperkte VGT kennis van aanwezige horende collega's.
- Sommige Doven kunnen moeilijkheden ondervinden bij geschreven communicatie. Bij onduidelijkheden bevraag je best de collega in VGT.
- Er is een lijst met communicatietips beschikbaar voor alle medewerkers.

C. BEGELEIDING MEDEWERKERS

- Algemeen :
 - Bevoegdheid directie:
 - De directie staan in voor het testen van de motoriek bij de selectie van kandidaat-personeelsleden. Indien de kandidaat de VGT nog niet of onvoldoende machtig is, wordt tijdens het sollicitatiegesprek de verplichting meegedeeld om de module VGT van de tolkenschool te volgen. Start module : ofwel in september, ofwel in februari, 4 uren per week. De cursussen zullen gecompenseerd worden.
 - Nieuwe medewerkers worden in elk geval verplicht om binnen een bepaalde termijn VGT machtig te zijn. De directie voorziet hiervoor de mogelijkheden en volgt dit op. De kennis van VGT en de uitvoering van het inhoudelijke werk hangen automatisch samen. Dit betekent dat beide geëvalueerd worden op het einde van de proefperiode.
 - Indien personeelsleden bereid zijn om de volledige tolkenopleiding te volgen, moet dit zoveel mogelijk gestimuleerd worden. Hierbij wordt wel rekening gehouden met de taakhoud van het personeelslid.
 - De directeur staat in voor de eerste opvang van nieuw personeel: arbeidsreglement, algemeen onthaal (onthaalbrochure), rondleiding.
 - Het communicatiebeleid is te vinden in de openbare map 'Algemene documenten', 'Interne Nota's'.
- Bevoegdheid begeleider
 - Na de eerste opvang door directie wordt het communicatiebeleid toegelicht door de begeleider(s).
 - Het doel van de begeleiding is de integratie op de werkvloer.
 - De begeleiding gebeurt op vertrouwelijke basis.
 - De begeleiding staat los van de inhoudelijke werking van de vzw's.
 - De begeleider heeft op regelmatige basis overleg met de directeur.
 - Indien de begeleider vragen krijgt rond de grammatica van VGT, mag hij doorverwijzen naar Hilde.
- Nieuw personeelslid :
 - Eerste opvang door de directeur. Nadien licht de begeleider het communicatiebeleid toe.
 - Begeleider voelt zelf aan of en hoeveel begeleiding er nadien nog nodig is.
- Horende personeelsleden die de VGT nog niet machtig zijn:
 - Er wordt aangedrongen op het volgen van een cursus VGT, de voorkeur gaat uit naar een erkende VGT-opleiding.
 - Collega's hebben de taak hen op een correcte manier te wijzen op fouten of hen nieuwe gebaren aan te leren.
 - Collega's laten beter weten wanneer ze elkaar niet of moeilijk begrijpen. Enkel op die manier kan men er zich bewust van worden dat er meer inspanningen moeten gebeuren om duidelijker te communiceren.
- Stagiairs en vrijwilligers :

- De eerste opvang gebeurt door de directeur. Er wordt basisinformatie gegeven rond gebarentaal en dovenscultuur, en het communicatiebeleid.
- Stagiairs en vrijwilligers kunnen niet verplicht – maar wel gestimuleerd worden om een cursus VGT te volgen.

Bijlage 3: Overzicht taalplanningsactiviteiten Vlaamse Gebarentaal

Tot de statusplanningsactiviteiten omtrent VGT behoren de volgende:

Jaartal of periode	Activiteit	Betrokken organisatie(s) of individuen
1990	Verdediging doctoraat Filip Loncke (met o.a. aandacht voor fonologie van VGT) + start doctoraatsonderzoek van Myriam Vermeerbergen omtrent de grammatica van VGT	Filip Loncke en Myriam Vermeerbergen (beiden verbonden aan de Vrije Universiteit Brussel)
1991	Oprichting CAB (Communicatie Assistentie Bureau)	Fevlado
1992-1993	Eerste maal cursus Vlaamse Gebarentaal aan een universiteit	Vrije Universiteit Brussel, vakgroep Germaanse Talen (Sera De Vriendt, Myriam Vermeerbergen, Diane Boonen, Paul De Weerd en Irène Maes)
Tweede helft jaren '90	Lezingen omtrent taalkundige aspecten van VGT binnen diverse dovenscholen (vaak voor het personeel)	Myriam Vermeerbergen en Mieke Van Herreweghe
1994	Eerste regelgeving omtrent het inzetten van tolken in privé- en arbeidssfeer	Fevlado, CAB
1995	Oprichting "Stuurgroep Gebarentaalonderzoek" (= voorloper Vlaams GebarentaalCentrum)	Cultuur voor Doven samen met enkele taalkundigen met interesse voor gebarentaalonderzoek en een afgevaardigde van de BVDT.
1996-1997	Eerste regelgeving omtrent inzetten van tolken in het regulier onderwijs	Fevlado, CAB, Paul De Weerd
1996-1997	Europees project omtrent het gebruik en de status van gebarentalen in de lidstaten, ook Vlaanderen neemt hieraan deel	Voor Europa: EUD, voor Vlaanderen: Fevlado (in samenwerking met vele andere organisaties en individuen)
1997	Fevlado congres met als	Fevlado en Piramime

	thema "Erkenning van de Vlaamse Gebarentaal"	
1997	Oprichting Vlaams GebarentaalCentrum	Fevlado, Cultuur voor Doven, gebarentaalkundigen
1999	Resolutie "betreffende de problematiek van personen met een auditieve handicap" waarin ook de vraag om erkenning van de gebarentaal	Vlaams Parlement, ook Fevlado en VGTC zijn betrokken bij de voorbereiding
2001	Congres "Gebarentaal in Vlaanderen". Eerste congres over Vlaamse Gebarentaal aan een Vlaamse universiteit.	UGent (Mieke Van Herreweghe), VUB (Myriam Vermeerbergen en Gerrit Loots) en K.U.Leuven (Bea Maes)
2003	Eerste twee "regenten Vlaamse Gebarentaal" studeren af	Danny De Weerdts en Filip Verhelst (voor de invulling van de vakken VGT stonden Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen in)
2004	Oprichting Doof Actie Front (DAF), eerste actie werd streven naar erkenning van VGT	DAF
2004-2005	Petitie omtrent de erkenning van VGT, gevolgd door bespreking van verzoekschrift en hoorzitting binnen de bevoegde commissie van het Vlaamse Parlement	DAF, voor de tekst "Toelichting Erkenning van de Vlaamse Gebarentaal" in samenwerking met Fevlado, VGTC en Helga Stevens en Nick Mouton.
2006	Verdere voorbereiding van de erkenning (voorstel tot decreet uitwerken, etc.) en de uiteindelijke erkenning van VGT op 26 april 2006	Decreet ingediend door Helga Stevens, Veerle Heeren, Dany Vandenbossche, Anne Marie Hoebeke en Bart Carron.
Sinds 2006	"Inleiding tot de Vlaamse Gebarentaal" als volwaardig keuzevak in de Bachelor en de Master Taal- en Letterkunde en de Master Logopedie en Audiologie van de UGent	UGent (Mieke Van Herreweghe)
2006-2007	"Bevragingsproject": organisaties van en voor doven discussiëren over 10 thema's, waaronder de status van VGT. Resulteert in het boek "Wat	Fevlado, Fevlado-Diversus, Fevlado-Senioren, Fevlado-Passage, Jong-Fevlado, VGTC, OPDOSS, CAB, CORA, VLOC, VLOK-CI en Gerrit Loots

	(geweest/gewenst) is. Organisaties van en voor doven in Vlaanderen bevroegd over 10 thema's." (gepubliceerd in 2008)	
2008-2009	Start van academisch onderwijs van VGT: integratie van VGT in een bestaande opleiding Bachelor in de Toegepaste Taalkunde en in de Master Tolken en de Master Vertalen	Lessius hogeschool
2008-2011	Ontwikkeling taalttest voor Vlaamse Gebarentaal door Selor	Initiatief van Selor, met medewerking van Fevlado en VGTC.
2008	Oprichting adviescommissie VGT	Ministerie van Cultuur
2010	Opleiding voor dove gebarentalige presentatoren/vertalers	Fevlado
2011	Videovlogs in VGT op www.deredactie.be	Jorn Rijckaert
2008	VGT op lijst Vlaams immaterieel cultureel erfgoed	Fevlado-Diversus, met steun van het VGTC
2009-...	Juridische procedure tegen de Vlaamse Gemeenschap omtrent weigering redelijke aanpassingen (tolkuren VGT)	4 dove ouders met ondersteuning van Fevlado
2010	VGT opgenomen in EUD publicatie over "sign language legislation"	Fevlado, EUD
2011	Voertaal van de adviescommissie wordt VGT	
2011	Nota van Fevlado i.v.m VGT op VRT en bespreking van deze nota op twee hoorzittingen van de commissie CJSM in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT	Fevlado (advies onderschreven door de adviescommissie VGT)

Tot de corpusplanning-activiteiten omtrent VGT behoren de volgende:

Jaartal of periode	activiteit	Betrokken organisatie(s) of individuen
Omtrent 1990 (met al enige activiteiten in de jaren 1980)	Start van taalkundig onderzoek naar VGT	Filip Loncke, Sera De Vriendt, Myriam Vermeerbergen, Mieke Van

		Herreweghe
1990 - nu	Taalkundige onderzoeksprojecten naar de Vlaamse Gebarentaal (fonologisch, grammaticaal, lexicografisch, sociolinguïstisch, ethnolinguïstisch,...onderzoek)	diverse onderzoekers (opmerking: van 1997 tot 2005 stelde Fevlado een van zijn werknemers, Diane Boonen, vrij om mee te werken aan grammaticaal onderzoek – dit duidt op het belang dat Fevlado aan dit onderzoek hecht).
1995 en 1997	Eerste publicaties omtrent de grammatica van de Vlaamse Gebarentaal: De Vlaams-Belgische Gebarentaal: een eerste verkenning” (1995; Van Herreweghe) en “Grammaticale Aspecten van de Vlaams-Belgische Gebarentaal” (1997; Vermeerbergen)	Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen
1996	Eerste doctoraat over de grammatica van de Vlaamse Gebarentaal	Myriam Vermeerbergen, VUB (promotor= Sera De Vriendt)
1997	Debat omtrent het al dan niet gestuurd standaardiseren van VBGT	Fevlado (i.sm. gebarentaaldeskundigen)
1997	Oprichting “Commissie Gebarentaal” binnen Fevlado, later omgedoopt tot “Cel Gebarentaal”, stelde o.a. aanpassingen aan het handalfabet voor en bereidde een dossier voor omtrent de naam van de gebarentaal.	Fevlado
1999	Verschijnen “Grammaticale Aspecten van de Vlaams-Belgische Gebarentaal-VIDEOBOEK”: eerste publicatie in VGT (en over VGT)	Vlaams GebarentaalCentrum (i.s.m. Fevlado en KIDS)
1999-2004	Lexicografisch onderzoek omtrent variatie in VGT en de graad van standaardisatie - uiteindelijk resulterend in het digitale woordenboek (zie verder)	Projectmedewerkers: Kristof De Weerd, Eline Vanhecke, Katrien Van Mulders; begeleiding: Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen
2001	Publicatie “SignWriting in Vlaamse Gebarentaal”	Mieke Van Herreweghe, uitgegeven door Cultuur voor Doven
2002-2003	“Hiatenprojecten”: inventariseren en aanvullen lexicon omtrent wiskunde en	VGTC, Fevlado, en CORA (projectmedewerkers: Kristof De Weerd en

	WO, later ook nog computergebaren	Marleen Rogiest)
2004 en 2008	Publicatie digitale woordenboek VGT/Nederlands – Nederlands/VGT (voor het eerst online in 2004; in 2008 verschenen op dvd)	Samenwerking tussen de UGent, VUB en UA
2005	Doctoraat over de fonologie van de Vlaamse Gebarentaal	Eline Demey, UGent
2009-...	Doctoraatsonderzoek: cross-linguïstisch onderzoek naar het uitdrukken van existentie in VGT en Finse Gebarentaal	Danny De Weerd (Universiteit van Jyväskylä)

(1) Verwerving van gebarentaal door dove kinderen

Jaartal of periode	Activiteit	Betrokken organisatie(s) of individuen
1994-2005	Kampen en gezinsweekends van ODOK	ODOK
1998	Symposium over biculturele dovenopvoeding (Kasterlinden)	't Signaal
1998	Start bilinguaal-bicultureel onderwijs voor dove kinderen	Kasterlinden (+ 't Signaal), met ondersteuning van Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen
2003	Ontwikkelingsdoelen voor VGT en Dovencultuur vastgelegd in een decreet	Mieke Van Herrweghe, Myriam Vermeerbergen en Goedele De Clerck in samenwerking met de Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
2009	Website van Kaatje van Ketnet met spelletjes in VGT	VRT
2008-2010	VGT doe mee: taalaanbod VGT voor dove kinderen en hun horende broers en zussen	VGTC, Fevlado-Diversus en VLOK-CI
2006-2011	Project ontwikkelingsdoelen en leerlijn VGT	't Signaal en Kasterlinden, tevens opvolging vanuit het VGTC (projectmedewerkers: Serge Vlerick en Joke Schuit)

(2) Leren van gebarentaal door horende volwassenen

Jaartal of periode	activiteit	Betrokken organisatie(s) of individuen
1979	Oprichting tolkenopleiding Mechelen (erkend in 1989)	NEDO (=Nederlandstalige Dovenunie)
1981	Oprichting tolkenopleiding Gent (dit was een opleiding NmG die in de jaren '90 evolueerde naar VGT)	Fevlado
1992-1993	Eerste maal cursus Vlaamse Gebarentaal aan een universiteit (voor horende studenten)	Vrije Universiteit Brussel, vakgroep Germaanse Talen (Sera De Vriendt, Myriam Vermeerbergen, Diane Boonen, Paul De Weerd en Irène Maes)
1994-2005	Kampen en gezinsweekends van ODOK, ook voor horende ouders	ODOK
1996	Omvorming "vrije gebarencursussen" voor horenden van cursussen NmG naar cursussen VGT	Fevlado
1999-2000	Ontwikkelen lesmateriaal voor het onderwijzen van VGT aan horende vreemdetalende leerders	Diane Boonen en Myriam Vermeerbergen in opdracht van en samenwerking met Fevlado
2000-2007	Verdere ontwikkeling lesmateriaal voor het onderwijzen van VGT aan horende vreemdetalende leerders	Vlaams Gebarentaal Centrum in samenwerking met Fevlado en het VSPW
2003-2007	Ontwikkeling Opleidingsprofiel Vlaamse Gebarentaal Richtgraad 1 en 2 (als vreemde taal) in het Studiegebied Bijzondere Educatieve Noden in het Volwassenenonderwijs	Commissie Modulaire Opleidingen Vlaamse Gebarentaal in samenwerking met Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) Werkgroep: Iris Antoons (VUB/VGTC), Diane Boonen (VUB/VGTC/Fevlado), Eline Demey (UGent), Hilde Nyffels (Fevlado/Tolkenopleiding Gent), Christ'ï Teugels (Tolkenopleiding Mechelen), Mieke Van Braeckvelt (Fevlado/Tolkenopleiding Gent), Mieke Van Herreweghe (UGent/VGTC),

		Marijke Van Nuffel (VGTC/Tolkenopleiding Gent), Myriam Vermeerbergen (VUB/VGTC)
Sinds 2007	Mogelijkheid om binnen een CVO een opleiding VGT te volgen (los van de tolkenopleiding)	(o.a.) VSPW in Gent en Crescendo in Mechelen, CVO Meise, VSPW Hasselt, CVO Brugge
2008	Studiedag "profiel lesgevers VGT"	VGTC
2008-2010	VGT doe mee: lessen VGT voor horende ouders van dove kinderen	Fevlado-Diversus, VGTC, VLOK-CI
2008-2009	Start van academisch onderwijs van VGT: integratie van VGT in een bestaande opleiding Bachelor in de Toegepaste Taalkunde en in de Master Tolken en de Master Vertalen	Lessius hogeschool
2009-2010	Cursus voor ouders van dove kinderen: leren visueel communiceren in VGT met dove baby's en peuters	't Signaal in samenwerking met VUB en UGent

Tot de attitudeplanning omtrent VGT behoren de volgende:

Jaartal of periode	activiteit	Betrokken organisatie(s) of individuen
Begin jaren (19)90	Kadercursussen voor dove volwassenen met af en toe ook aandacht voor gebarentalen en met buitenlandse studiebezoeken	Fevlado
1993-1994	Horizon-project "Training for deaf people for education and employment: opleiding van 16 lesgevers met o.a. aandacht voor de grammatica van VGT en het lesgeven van VGT	Fevlado (lesgever: Mieke Van Herreweghe) + Centre for Deaf Studies, Bristol (lesgever: Clark Denmark)
Sinds 1993 (tot ontbinding BVDT)	(ongeveer) jaarlijkse studiedagen van de Beroepsvereniging van Doventolken (BVDT), o.a. over grammaticale aspecten van VGT	Beroepsvereniging van Doventolken (BVDT)
Omstreeks 1995/1996	Grotere vertegenwoordiging gebarentaligen binnen het	Fevlado

	Fevlado-bestuur, o.a. leidend tot de beslissing over te schakelen van NmG naar VGT in "vrije gebarencursussen" e.d.	
1995-1996	Opleiding omtrent de grammatica van VGT voor doven	Cultuur voor Doven, lesgever: Myriam Vermeerbergen
1996	Boek "30 vragen en 29 antwoorden over gebarentaal in Vlaanderen" (herwerkte versie in 2004)	Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen, uitgever is Cultuur voor Doven
Ongeveer sinds 1997-nu	Sensibiliserende cursussen en lezingen voor horende mensen, organisaties, ... over VGT	Fevlado-Diversus (en voorloper Cultuur voor Doven), VGTC
1996-nu	Jaarlijkse WereldDovenDag (WDD)	Fevlado en Fevlado-Diversus
1997	"Een Wereld van Gebaren": 26-delige reeks programma's omtrent gebarentaal en de Dovengemeenschap in Vlaanderen	BRTn (in samenwerking met Fevlado)
1997	Fevlado beslist om de naam "Vlaams-Belgische Gebarentaal" (VBGT) te gebruiken	Raad van Bestuur Fevlado
1997	Studiedag dovenonderwijs	Cultuur voor Doven
1998	Publicatie "Thuishoren in een Wereld van Gebaren"	Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen, uitgegeven voor Academia Press
1998	Eerste betoging voor meer tolkuren	Fevlado en Vlaamse gebarentaalgemeenschap
1998 - 1999	Kadercursus voor horende ouders, vrienden en sympathisanten	Fevlado
1999	Eerste International Dovencultuurfestival	Cultuur voor Doven
2000	Tweede betoging voor meer tolkuren	Fevlado en Vlaamse gebarentaalgemeenschap
2000	Fevlado beslist om "Vlaams-Belgisch" te vervangen door "Vlaams" en de taal "Vlaamse Gebarentaal" (VGT) te noemen	Algemene Vergadering Fevlado
2000	Deaf Poem Society project wordt één van de winnaars van de wedstrijd "De Gouden Kans" van Humo	Gedichten vertolkt door Serge Vlerick, Kurt Van Maeckelberghe, Stella D'Hondt (cd-rom met steun van Villanella, Humo en

		Cultuur voor Doven)
2001	Tweede Internationaal Dovencultuurfestival met voorleeswedstrijd in VGT voor dove kinderen	Cultuur voor Doven
2002, 2010, 2011	Workshops VGTC omtrent taalkundige aspecten VGT (hiatenproject, recent grammaticaal onderzoek, uitdrukken van aspect, iconiciteit)	VGTC
2002	Pedagogische studiedag voor personeel dovenscholen omtrent VGT in het onderwijs	VGTC
2004	Verkiezing Helga Stevens in het Vlaams Parlement	
2005-2006	Erkenning VGT en voorbereidende activiteiten (zie verwervingsplanning)	
Sinds 2006	Overleg met experts (grondwetspecialist, mensen met ervaring i.v.m. oprichten van een school) omtrent oprichten van een gebarentaalschool voor dove en horende kinderen	Vlaamse Gebarentaalgemeenschap
Sinds 2006	Ontwikkeling en verspreiding van nieuwe terminologie vb. "gebarentaligen"	Vlaamse Gebarentaalgemeenschap
2006-2007-...	Cursus voor dove docenten van de cursussen VGT (voornamelijk grammatica VGT en didactiek)	Hilde Nyffels (Fevlado-Diversus)
2007	Campagne "Vlaamse Gebarentaal Leeft" met website, tv-spotjes, flyers.	Fevlado (in samenwerking met Signfuse)
2007	Passa Porta festival met o.a. poëzie in VGT door dove dichters	Fevlado-Diversus i.s.m. Passa Porta
2008-2010	Kinderliteratuur in VGT: "Van Bollebuik tot Piraten" (3 dvds) en "15 Vingers en een Hoofd"	Dove vertellers (voor "Bollebuik") en Hilde Verhelst (voor "15 Vingers"), productie en uitgave door het Vlaams GebarentaalCentrum
2008-2010	VGT doe mee: informatieve, sensibiliserende lessen voor ouders van dove kinderen	Fevlado-Diversus, VGTC, VLOK-CI

2009	Doctoraat naar dynamiek van identiteit en emancipatieprocessen in Dovengemeenschappen (ook interviews met Vlaamse doven)	Goedele De Clerck, UGent
2009	Website van Kaatje van Ketnet met spelletjes in VGT (ook sensibiliserend bedoeld naar horende kinderen en volwassenen)	VRT
2009-2010 en 2010-2011	Dove gebarentaligen (o.a. docenten VGT) volgen opleiding/bijtscholing over Gebarentaalkunde en grammatica VGT	In het kader van de opleiding Bachelor in de Toegepaste Taalkunde aan Lessius + bijtscholing georganiseerd door VSPW
2009-...	Juridische procedure tegen de Vlaamse Gemeenschap omtrent weigering redelijke aanpassingen (tolkuren VGT)	4 dove ouderparen met ondersteuning van Fevlado
2009-2010 en 2010-211	Cursus Deafhood voor dove volwassenen	Fevlado-Diversus (i.s.m. VSPW Gent)
Omstreeks 2010	Start enkele Vlaamse Dove mediabedrijven	SignFuse, Visualbox, DirectEye, Visualife (gevestigd in Finland)
2010	Media-aandacht voor VGT naar aanleiding van WereldDovenDag met o.a. een VGT- omroepster en aandacht voor dove kinderen en jongeren op Ketnet	Fevlado en VRT
2010	Onderzoeksrapporten VGT op website VGTC	www.vgtc.be
2011	Toenemende zichtbaarheid VGT in de sociale media (vb. vlogs en CAM-discussiegroep op Facebook)	Vlaamse Gebarentaalgemeenschap
2011	Feestweek in het kader van 5 jaar erkenning VGT	Fevlado, Fevlado-Diversus, CORA, VGTC en Adviescommissie VGT
2011-...	Doctoraatsonderzoek over effect van erkenning VGT op o.a. houding van dove Vlaamse gebarentaligen over VGT	Maartje De Meulder

Bijlage 4: Statuten Vlaams GebarentaalCentrum vzw

vzw VLAAMS GEBARENTAALCENTRUM

Calloystraat 11 - 1790 Affligem
gerechtelijk arrondissement Brussel
ondernemingsnummer: 0462.800.559

STATUTEN

Artikel 1

De benaming van de vereniging is: "Vlaams Gebarentaalcentrum" v.z.w. De vereniging heeft haar zetel te 1790 Affligem, Calloystraat 11.

Artikel 2

De vereniging stelt zich onder meer tot doel: het bevorderen van standaardisering van de gebarentaal in Vlaanderen; het bevorderen, promoten en doorvoeren van wetenschappelijk onderzoek over gebarentaal; het ontwikkelen van cursussen, leermiddelen of ander materiaal dat noodzakelijk is om gebarentaal te onderwijzen of aan te leren en van cursussen, leermiddelen of ander materiaal bestemd voor het aanleren of onderwijzen van het Nederlands als tweede taal aan doven; het opleiden van gebarentaaldocenten; het fungeren als gesprekspartner voor Vlaamse en/of Belgische beleidslieden inzake onderwerpen die verband houden met de taalkundige aspecten van de Dovengemeenschap.

Artikel 3

De vereniging respecteert in haar werk iedere filosofische, godsdienstige of politieke overtuiging, en staat open voor iedereen die een beroep doet op haar diensten.

Artikel 4

De vereniging is opgericht voor onbepaalde duur.

Artikel 5

Het aantal leden van de vereniging is onbeperkt, met een minimum van 3 leden. Het lidmaatschap vervalt van rechtswege bij overlijden of bij vrijwillig ontslag door het lid. Ook vervalt het lidmaatschap bij uitsluiting van het betrokken lid, waarbij deze steeds het recht heeft om voorafgaandelijk gehoord te worden. De Algemene Vergadering beslist met 2/3de meerderheid over de uitsluiting van leden en bij gewone meerderheid over de aanvaarding van nieuwe leden.

Artikel 6

De Algemene Vergadering heeft de volgende bevoegdheden:

- het wijzigen van statuten (zie artikel 8 van de wet van 27 juni 1921);
- het benoemen en afzetten van de bestuurders;
- het goedkeuren van de begroting en de rekeningen die worden voorgelegd door de Raad van Bestuur;
- het ontbinden van de vereniging;
- het uitsluiten van een lid.

De Algemene Vergadering beraadslaagt geldig wanneer minstens de helft van de leden van de v.z.w. aanwezig of vertegenwoordigd is. Ze neemt beslissingen bij gewone meerderheid, tenzij anders is bepaald in deze statuten of in de wet van 27 juni 1921.

Artikel 7

De Algemene Vergadering wordt bijeengeroepen op de wijze zoals voorzien in Artikel 6 van de wet van 27 juni 1921. De oproepingsbrief moet tien kalenderdagen voor de vergadering verstuurd worden. De Raad van Bestuur legt de data vast waarop de Algemene Vergadering wordt bijeengeroepen. Het verslag van elke Algemene Vergadering ligt op het secretariaat van de v.z.w. ter inzage van de leden.

Artikel 8

De vereniging wordt geleid door een Raad van Bestuur die samengesteld is uit tenminste vijf en ten hoogste tien leden.

Voor minstens de helft van deze bestuurders dient de v.z.w. Fevlado en/of de v.z.w. Fevlado-Diversus zich uitdrukkelijk akkoord te verklaren met hun verkiezing.

De Raad van Bestuur beraadslaagt geldig indien minstens de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is.

Artikel 9

De bestuurders worden verkozen voor een termijn van vier jaar. Binnen de Raad van Bestuur worden een voorzitter, één (of twee) ondervoorzitter(s), een secretaris en een schatbewaarder verkozen. Indien noodzakelijk geacht door de Raad van Bestuur, kunnen de secretaris en schatbewaarder dezelfde persoon zijn.

Indien de v.z.w. een bezoldigde personeelsverantwoordelijke in dienst heeft, dan heeft deze persoon uit hoofde van zijn/haar deskundigheid zitting in de vergadering van de Raad van Bestuur, dit als waarnemer en zonder stemrecht.

Artikel 10

De Raad van Bestuur vertegenwoordigt en verbindt de vereniging in alle gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen. De Raad van Bestuur mag alle nodige verbintenissen aangaan om het maatschappelijk doel van de vereniging te realiseren. Een verbintenis is rechtsgeldig, wanneer twee bestuurders ondertekenen.

De bestuurders gaan geen persoonlijke verplichtingen aan betreffende de verbintenissen van de vereniging. Hun verantwoordelijkheid is beperkt tot de uitvoering van hun mandaat. De Raad van Bestuur kan een van haar leden belasten met de uitvoering van het dagelijks beleid van de vereniging.

Artikel 11

De Raad van Bestuur heeft exclusief de volgende bevoegdheden:

- de bevoegdheid om de Algemene Vergadering samen te roepen;
- de bevoegdheid om het ontslag van leden te ontvangen;
- het verzekeren van het financieel beleid van de vereniging.

Artikel 12

De Raad van Bestuur kan een huishoudelijk reglement opstellen waarin alles kan worden geregeld wat niet in de statuten is voorzien. Het reglement kan steeds door de Raad van Bestuur worden gewijzigd. Het reglement, en alle wijzigingen eraan, wordt (worden) de leden ter kennis gebracht.

Artikel 13

De jaarlijkse ledenbijdrage kan maximaal 25 EUR bedragen.

Artikel 14

Bij ontbinding van de vereniging wordt het netto-overblijvend actief, na vereffening van de schulden en het aanzuiveren van de lasten, toegekend aan één of meerdere verenigingen of organisaties aangeduid door de Algemene Vergadering.

Artikel 15

Voor alle gevallen die niet bepaald zijn door deze statuten, zijn de bepalingen van de wet van 27 juni 1921 van toepassing.

Alzo goedgekeurd op de Algemene Vergadering van 11 januari 2005 gehouden te 9000 Gent, Coupure Rechts 314.